

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Dél-Mátra Helyi Akciócsoport

Helyi Vidékfejlesztési Stratégia 2011-2013

Készítette:

Dél-Mátra Közhasznú Egyesület

Tass-puszta, 2011. május 23.

Tartalom

1. Vezetői összefoglaló	3
1.1 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe	3
1.2 Főbb célkitűzések	3
1.3 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatának célja	4
1.4 A HVS felülvizsgálat során alkalmazott nyilvánossági intézkedések, résztvevők.....	4
1.5 A HVS felülvizsgálat során elfogadott módosítások	4
2. Helyzetelemzés	5
2.1 A LEADER Helyi Akciócsoport által lefedett terület ismertetése	5
2.1.1. A térség általános jellemzői	5
2.1.2. A térség környezeti állapota, földrajzi jellemzői, földhasználati módok.....	6
2.1.3. A térség demográfiai helyzete.....	6
2.1.4. Gazdasági környezet	7
2.1.5. Társadalmi környezet	9
2.2 A LEADER Helyi Akciócsoport és a helyi partnerség.....	10
2.3 A LEADER megvalósítás során elért eredmények áttekintése.....	11
2.3.1. UMVP III tengelyben elért eredmények	12
2.3.2. Leader pályázatok eredményei.....	13
2.4 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatának indokoltsága	15
2.5 SWOT elemzés	15
3. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia	20
3.1 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe	20
3.2 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia kapcsolódása a térség szükségleteihez	21
3.2.1. Gazdaságfejlesztési koncepció.....	21
3.2.2. Szolgáltatásfejlesztés, életminőség javítás.....	22
3.3 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia fő célkitűzései	23
3.4 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia intézkedései	26
3.5 Forrásallokáció.....	49
4. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégiával kapcsolatos intézkedések	50
4.1 Nyilvánossági intézkedések, projektötlet-gyűjtés.....	50
4.2 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia végrehajtása.....	50
5. Mellékletek	54
5.1 A HVS felülvizsgálat során végzett tevékenységek	
5.2 Pénzügyi táblázatok, forrásallokáció	
5.3 A nyilvánossági intézkedésekre vonatkozó igazoló dokumentumok	
5.4 Térképek (a térség természeti, egyéb adottságait bemutató térképek)	
5.5 Táblázatok (statisztikai adatok összefoglaló táblázatai)	
5.6 A térségre vonatkozó egyéb stratégiák listája.....	

1. Vezetői összefoglaló

1.1 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe

Térségünk jövőkép a „Fejlődő gazdaság, élhetőbb környezet, megőrzött hagyományok”

- A vidékre jellemző hagyományos és innovatív **termékek** előállításához szükséges feltételek megteremtése.
- Életminőség javítása helyi és térségi **szolgáltatások** minőségi fejlesztésével.
- Helyi **gazdaság fejlesztése** vállalkozások indításával, meglévők fejlesztésével.
- Tartalmas emberi élethez méltó **környezeti állapot** biztosítása környezet-tudatos tevékenységek támogatásával.
- A térség **humán erőforrás**-potenciáljának folyamatos fejlesztése képzésekkel, oktatásokkal.
- Épített és kulturális **értékek őrzése** közösségi tevékenységek, funkcióváltások támogatásával.
- Biztonságos élettér kialakítása, biztosítása.

1.2 Főbb célkitűzése

- A vidékre jellemző hagyományos és innovatív termékek előállításához a szükséges feltételek megteremtése, valamint az életminőség javítása helyi és térségi szolgáltatások minőségi fejlesztésével célok együttes eredményeként a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia lehetőséget teremt a gazdasági szereplők számára, hogy fejlesztéseikkel – legyen az szervezeti, termék vagy szolgáltatás típusú fejlesztés – elősegítsék a vidék fejlődését.
- A helyi gazdaság fejlesztése vállalkozások indításával, meglévők fejlesztésével cél a gazdaság aktív szereplőit direkt módon ösztönzi a fejlesztéseik jövőkép felé történő orientálódásában. Különösen a helyi termékeket előállítók, a helyi turisztikai szolgáltatók, illetve közszolgáltatásokat végzők tekintetében.
- A humán erőforrás-potenciál folyamatos fejlesztése képzésekkel, a roma lakosság számára felzárkóztató programok kialakításával a gazdaságfejlesztésre lesznek pozitív hatással.
- A képzések és oktatások a munkanélküliek csökkenését, a szakképesítéssel nem rendelkezők arányát javítja. Ennek részeként a roma népesség beilleszkedési, felzárkóztatási problémái is mérséklődnek.
- A térség jó megközelíthetősége, a változatos, tájképi értékekben gazdag területek, a műemlékekben való gazdagság, kulturális nevezetességek, erőforrások lehetőséget teremtenek a civil mozgalom erősítésére valamint a turisztikával foglalkozó szolgáltatások kialakulására.
- A növekvő átmenő bűnözés miatt a lakosság és a vállalkozások részéről igényként jelentkezik a biztonságos élettér kialakítása, ennek megvalósítása térségi szintű biztonsági előrejelző rendszer, szolgáltatás kialakítása történhet.

1.3 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatának célja

A Dél-Mátra Helyi Akciócsoport térségében az elmúlt 3 évben a gazdasági válság hatására jelentős változások történtek a gazdasági környezetben ez indokolja egyrészt a HVS felülvizsgálatát.

A gazdasági élet minden szereplőjének pénzügyi helyzete kedvezőtlen irányba mozdult el.

Jelentősen megnőtt a munkanélküliek száma.

A térségben élők jellemzően mezőgazdasági tevékenységgel egészítették ki jövedelmüket, amely jövedelemkiegészítés napjainkban a fokozat lecsökken, a szőlőterületek kivágása jelentős ütemben nő. A térségben a lakosság fizetőképesség csökken.

A HVS felülvizsgálat során az új kihívásokra adandó válaszok, vagy a továbbra is fennálló problémákra javasolt megoldások a forrásallokáció felülvizsgálatát, átalakítását igényli. A felülvizsgálat megerősít az abban, hogy a meghatározott fejlesztési irányokat tervezzük továbbiakban is, de nagyobb hangsúlyt fektetve a gazdaság fejlesztésére.

1.4 A HVS felülvizsgálat során alkalmazott nyilvánossági intézkedések, résztvevők

A HVS felülvizsgálatában való részvétel lehetőségéről a térség lakói, vállalkozói és civil szervezetei elsőként az Egyesület honlapjáról tájékozódhattak. Minden Önkormányzat részére eljuttatuk a hirdetőtáblán kifüggesztettek. Az Egyesület valamennyi tagjának és pályázóink részére e-mailben megküldtük a HVS felülvizsgálatának menetét.

A HVS felülvizsgálatban való részvételre többféle lehetőséget biztosítottunk:

- Fórumon való személyes részvétel javaslat tétel, konzultáció.
- Kihelyezett ügyfélszolgálaton személyes részvétel javaslat tétel, konzultáció.
- E-mail-en keresztül javaslat tétel, konzultáció
- Munkaszervezet irodájában személyes részvétel, javaslat tétel, konzultáció

A HVS felülvizsgálata során 13 rendezvényen (fórum és kihelyezett ügyfélszolgálat) tájékoztattuk a térség szereplőit amelyen 92 fő vett részt.

133 db projektötlet érkezett be.

A javaslattevők között 53 civil szervezet és egyéb vidéki szereplő volt.

1.5 A HVS felülvizsgálat során elfogadott módosítások

Erősíteni szükséges területek:

- Helyi **gazdaság fejlesztése** vállalkozások indításával, meglévők fejlesztésével.
- A térség **humán erőforrás**-potenciáljának folyamatos fejlesztése képzésekkel, oktatásokkal
- Térségi szintű biztonsági előrejelző rendszer, szolgáltatás kialakítása.

A HVS keretében ösztönözzük és segítjük a helyi piacokra, helyi értékesítésre irányuló kezdeményezéseket, az ezeket elindító helyi együttműködések, a helyi értékesítést magában foglaló **helyi gazdaságfejlesztési projektek magvalósítását, a hátrányos helyzetű lakosság foglalkoztatásának bővítését.**

A helyi értékesítés fejlesztéséhez szükséges a helyi termelési kapacitás, a helyi igények, értékesítési lehetőségek felmérése, a termelési és értékesítési folyamatok összekapcsolása (szövetkezetek, éttermek, közétkeztetés, önkormányzatok együttműködései), a termelés tervezhetősége.

Ösztönözzük a helyi termékekre, termelésre alapozva kistermelői, kisleptékű feldolgozó kapacitások létesítését, fejlesztését, összekapcsolva a családi gazdaságok erősítésével és a helyi értékesítés fejlesztésével. Támogatjuk a gazdák ilyen célú összefogását, társulásait, közös fejlesztéseiket, a helyi önkormányzatok, mikro-, kis- és középvállalkozások helyi feldolgozó tevékenységét. Cél a hozzáadott érték növelése és a bevételek helyben, arányos mértékben a gazdálkodóknál tartása.

2. Helyzetelemzés

2.1. A LEADER Helyi Akciócsoport által lefedett terület ismertetése

2.1.1. A térség általános jellemzői:

A Dél - Mátra alkotta térség 24 településből áll, melyek mindegyike a Gyöngyösi Statisztikai Kistérség tagtelepülése. A települések egységes, területileg összefüggő, egymással határos területen helyezkednek el, a Mátra déli lábánál.

Kiválóak az ökológiai és élőhelyi adottságok, egyedi minőségű táj-specifikus termékek előállítására alkalmasak a termőhelyek. A 24 település mindegyikén a tájhoz, a vidékhez kötődő, és abból élő lakosság él.

A Helyi Akciócsoport településeinek lakosság száma a 2008-2011 között nem változott jelentősen, **jelenleg 45.019 fő él a 24 településen, az utóbbi négy évben szinte azonos a térség lakosság száma.**

A térséget alkotó települések adottságaik, problémáik, és lehetőségeik tekintetében az négy csoportba sorolhatók:

- **A gyöngyösi vonaltól délre eső, alföldi, síkvidéki** jó mezőgazdasági és kertészeti termőterület, mely erdőben szegény
- **A Mátra-hegység lábánál elhelyezkedő települések**, melyekre jellemző a szőlő- és a bor gyümölcsstermelés és annak hagyománya.
- **A mátrai tömbben található települések**, ahol magas az erdősültség aránya, a mezőgazdasági termelés jelentősége viszont kicsi. Turisztikai adottságaik jelentősek.
- **Bányászati tevékenységek hatására nagykiterjedésű tájsebek mellett található települések.**

A térség központjában található Gyöngyös város – mely nem része a Helyi Akciócsoportnak – a város és agglomerációja mind gazdaságilag, mind közlekedési szempontból illetve a szolgáltatási kapcsolatokat tekintve is szorosa együttműködnek.

A város, mint kistérségi központ nem okoz akkora népesség elszívást, mint az ország más területein. Köszönhető ez a környező települések környezeti adottságainak, lehetőségeinek.

A térség minden települése szoros együttműködésben, napi kapcsolatban áll egymással. Számtalan közös pályázat, és sikeres együttműködés bizonyítja ezt a hulladékgazdálkodástól egészen a környezetvédelem közös megszervezéséig.

A 24 településről egységesen elmondható, hogy a palóc népi hagyományok nagymértékű hatást gyakoroltak az itt élőkre. Ennek nyomai főként az épített örökségbe, a gasztronómiában fedezhetőek fel.

A településenkénti lakosság szám változás tekintetében négy faluban növekszik lakosság száma Atkár, Halmajugra, Nagyfüged, és Visonta településeken. A többi 20 településen a lakosság szám csökkenés a természetes fogyás az „elhalálózás” következménye.

Legnépesebb településeink 3000 fő fölötti lakosságszámmal Gyöngyössolymos, Nagyréde, Karácsond.

A térségből az elvándorlás más régióba nem jellemző. Kismértékben érezhető Budapest elszívó hatása, főként a fiatal magasan képzett diplomások körében.

A településenkénti lakosságszám változás jól tükrözi a társadalom térszerkezetének alakulását is, amely visszahat az egyes települések fejlesztési igényeire is

2.1.2. A térség környezeti állapota, földrajzi jellemzői, földhasználati módok

A Dél-Mátra Helyi Akciócsoport a Mátraalja déli területeit foglalja magába. A Mátra, mint a Bükk Nemzeti Park Igazgatóságához tartozó Tájvédelmi Körzet jelentős **természeti értékeket képvisel. A Tarjánka – szurdokot**, mint szigorúan védett természetvédelmi területet, vagy akár a **Sár hegyen** megtalálható több mint tíz különböző védett növénytárulást. A 24 településen jelentős a vizes élőhely található Szücsi, Gyöngyöspata, Gyöngyösoroszi, Gyöngyöshalász, Nagyréde, Adács, Markaz, Domoszló településeken.

A térség legjelentősebb környezeti problémája a **Mátra Erőmű külszíni lignit bányáinak csak részben rekultivált területei**, melyek jelentős, és maradandó tájsebeket okoztak, akárcsak a **Gyöngyösorosziban átmenetileg bezárt ércbánya** nyomán visszamaradt nehézfém-szennyezés.

Több településen található bányák. Jellemző a domborzati viszonyokból adódó vízelvezetési problémák jelensége is, mely minden települést érintenek. Megoldásuk csak térségi szinten koordinált együttműködéssel képzelhető el.

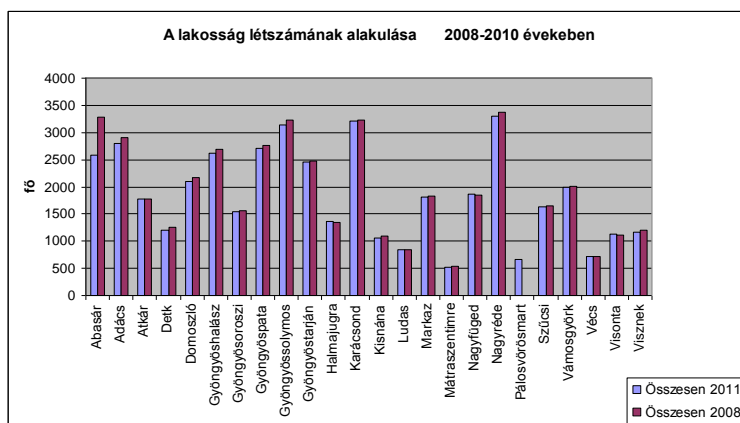
Igen jelentős változás történt 2007-2010 között területhasználati módok közül a szőlő művelési ágban. A térség természeti adottságaiból adódóan a hagyományos szőlőművelés területe jelentősen lecsökkent, az utóbbi négy évben mintegy 600 ha szőlő ültetvényt vágtak ki a gazdák, sajnos a szőlőkivágások még napjainkban is folytatódnak.

2.1.3. A térség demográfiai helyzete

1.sz.ábra

Megállapítható, hogy az HVS 2008 évi adataihoz hasonlítva változatlanul a három legnépesebb település Nagyréde, Karácsond, Gyöngyössolymos ahol a lakosságszám meghaladja a 3000 főt.

A demográfiai viszonyok alakulását a kisebb és periférikusabb elhelyezkedésű

Forrás: saját

településeken nagymértékben befolyásolja a terület gazdasági fejletlensége, a helybeli foglalkoztatás korlátozott volta és választékhiánya, amely az egyébként képzett helyi fiatalok elköltözéséhez vezet. A helyben foglalkoztatottak aránya ugyanis a legtöbb kistelepülés esetében 10-20% közötti.

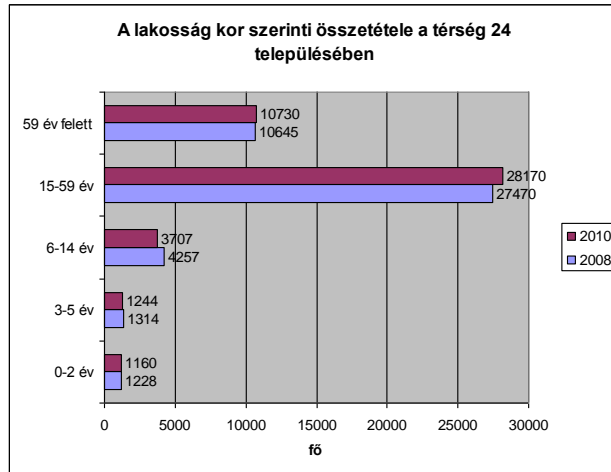
A települések népességfogyását és elöregedését a nagyobb városokból történő, bevándorlás csökkentheti az alacsony ingatlan áraknak köszönhetően.

A lakosság korösszetételében az aktív korú lakosság száma kismértékben 1.4%-al nőtt 2008 évhez képest.

2.sz.ábra

A kistérség lakosságának kor szerinti összetétele: 0-2-év 2,5%, 3-5 év 2,7%, 6-14 év 8,2%, 15-59 év közöttiek 62,5% amely 28170 fő ők alkotják a térség aktív korú lakosságát, Az 59 év feletti 23,8%-ot képviselnék.

A lakosság korösszetételére jellemző, hogy a települések többségében a 15 év alatti korosztály az összlakosság 18-32 %-át adja ki. A 60 év feletti lakosság aránya a települések többségében 24 % körül mozog. Ennél alacsonyabb az időskorú népesség számaránya Gyöngyösorosziban (18,7 %) és Halmajugrán (15,8 %). Magasabb viszont Mátraszentimrén (32 %), Vámosgyörkön (31,6 %) és Vécsen (30 %), amely a település előregedését mutatja.

Forrás: saját

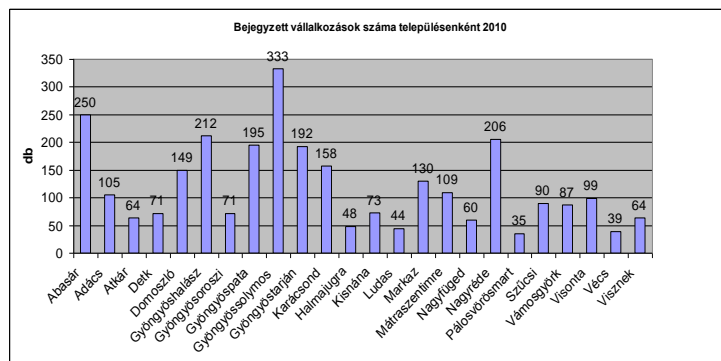
A kistérség településein igen változatos a kisebbségek arányának alakulása (0-60%). Több település esetében a cigány kisebbség népességarányának növekedése felzárkóztató, illetve kiegészítő képzések megvalósítását indokolja.

A jelenlegi helyzet úgy értékelhető, hogy a települések még nem néptelenedtek vagy öregedtek el annyira, hogy kedvező gazdasági és infrastrukturális hatások esetén ne indulnának dinamikus fejlődésnek.

3.sz.ábra

2.1.4. Gazdasági környezet

A gazdaság szerkezetét, a mikro- és kisvállalkozások helyzetét a Gyöngyös város közelsége meghatározza. Az ipari park szabad kapacitásának is köszönhetően a város a közepes és nagyvállalkozások jelentős részét magához vonzza.

Forrás: saját

Ezért a térség többi településeire jellemzően a kis- és közepes vállalkozások települnek, melyek profilja rendszerint igazodik a közelben lévő nagyvállalkozás igényeihez.

Az 1 - 9 főt foglalkoztató vállalkozások száma 1911 db.

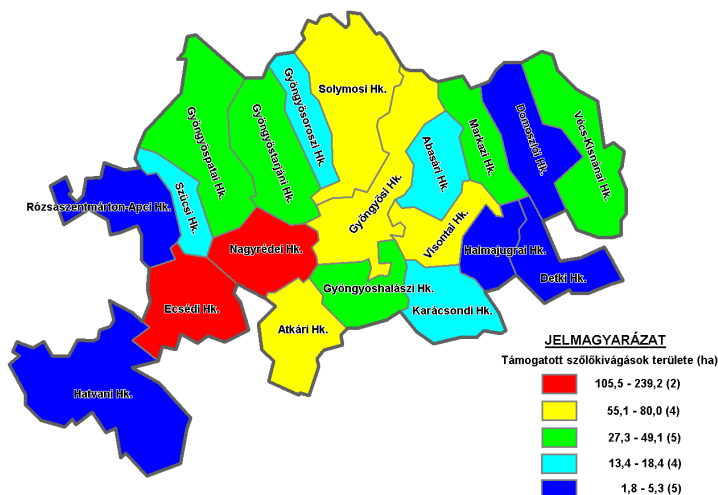
Gazdasági kapcsolatok, együttműködések a térségen belül és tágabb kiterjedésben változó képet mutatnak. A szolgáltatások, a könnyűipar, az elektronika területén kifejezetten jó, míg a mezőgazdasághoz, és a turisztikához kapcsolódó vállalkozások között nem megfelelő az együttműködés mértéke, melynek javítása kulcsfontosságú a térség jövője szempontjából.

A térség 10 legnagyobb vállalkozása közül speciális helyzetére való tekintettel Mátra Erőmű Rt, a legjelentősebb munkaerőt foglalkoztató szervezet Visontán található. Szerepe a helyi vállalkozások és munkavállalók között alapvető. Második legnagyobb foglalkoztató a JÁSZTÉSZ KFT. amely mezőgazdasági termékek feldolgozásával 395 főt foglalkoztat.

További cégek: K és V Nemzetközi Fuvarozás 138 fő, HE-DO Kft 105 fő, G.G Space Kft 70 fő, Detki Keksz 60fő, Sá-Hi Szerszámkészítő 42 fő, Havas Gazda 24 fő
A térség 24 településén főként szolgáltatást végző kis és mikro vállalkozások találhatók.

A mezőgazdasági szolgáltatásból, szőlő és gyümölcsfelvásárlásból, borkereskedésből élő vállalkozások aránya 7 %, helyzetük a gazdasági válságot követően drasztikusan leromlott, szőlőterületeket folyamatosan kivágják, a romlása szinte a teljes lakosság életminőségére kihat, hiszen a térség lakosainak jelentős része (60-70%) valamilyen módon érintett a mezőgazdaságból való jövedelemszerzésben. A térségben az utóbbi négy év alatt mintegy 600 ha szőlő kivágása történt.

4.sz.ábra

Forrás: Kutatók éjszakája Gyöngyös 2010 Koncz G-Kozsdáné Bata Mária

A mezőgazdasági területen képződő bevételkiesés a fogyasztás mérséklését eredményezi, mely a gazdaság többi szereplőjének okoz jövedelem kiesést. Ennek hatására - hosszú távon - a térség lakosságának életminőség romlása várható. Ezt elkerülendő az eddig csak mezőgazdaságból élő vállalkozások profilváltásához szükséges motiváció generálása, a helyi termékek

A regisztrált munkanélküliek aránya 1994 és 1998 között kis mértékben 8,3 %-ról 8,1 %-ra csökkent. Jelenleg az álláskereső aránya az aktív korú lakosságon belül 14,7%. A munkanélküliség nagyságrendje és összetétele az elmúlt két évben romlott a gazdasági válság hatására, településenként azonban igen jelentős eltérések tapasztalható.

5.sz.ábra

Forrás: saját

Legtöbb munkanélküli lakos Halmajugra, Karácsond és Adács községekben él. Legkedvezőbb a helyzet Mátraszentimrén, Pálosvörösmarton, és Markazon.

A munkanélküliek nagyobb hányada szakképesítéssel nem rendelkezik, illetve alacsony képzettségűek, amellyel a foglalkoztatás javítására irányuló programok összeállításánál feltétlenül számolni kell.

Térségünkben a munkanélküliek jelentős része képzetlen munkaerő mely azt jelzi, hogy a gazdaság elvárása nincs összhangban a végzetek tudásával, szakképesítésével. Ily módon a gazdaság fejlesztésének egyik korlátját jelenti az, hogy

nem áll rendelkezésre hatékony munkavégzésre alkalmas munkaerő.

Hiányoznak a munkaerőpiacra lépőknek azon képességei, szakmai ismeretei, amelyek piacon

2.1.5. Társadalmi környezet:

A 24 településen 170 civil szervezet tevékenykedik.

Ebben nincsenek benne azok a civil szerveződések, amelyek Gyöngyösre vannak bejegyezve, de térségi hatásuk, tevékenységük több településen is kifejtik.

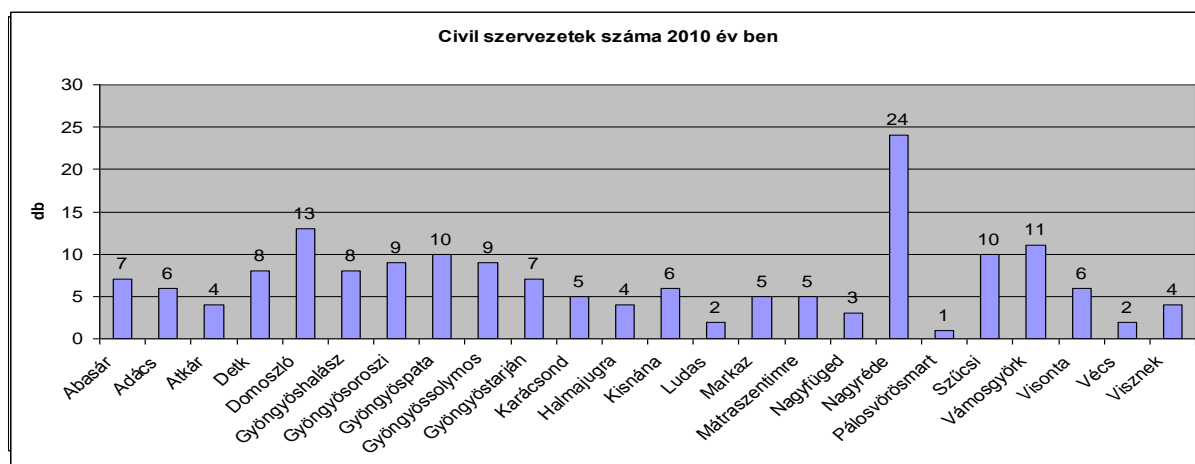
Legtöbb civil szervezet a szabadidő és sport területén, tevékenykedik. Több településen aktív munkát végeznek a polgári védelemmel, tűzoltással, környezetvédelemmel, településfejlesztéssel, hagyományörzéssel, valamint nő a kulturális területen ténykedő civil szervezetek száma.

Az utóbbi két évben a hagyományörző egyesületek tevékenysége, aktivitása nőtt, köszönhető a Dél-Mátra Közhasznú Egyesület „Palóc hagyományok a Mátra alján” című programjának.

2010 évben több civil szervezet együttműködésével megrendezésre került az „I. Palóc parasztolimpia”.

A civil szervezetek településenkénti alakulását mutatja a 7. számú ábra 2010 évben.

7.sz.ábra

Forrás: saját

Főbb környezeti, gazdasági, társadalmi problémák, kihívások, tendenciák;

Természeti és épített örökség:

- Helyenként nem megfelelő falukép, hagyományoktól eltérő faluszerkezet.
- Átalakuló vidéki közösségek.
- Illegális hulladéklerakó- helyek felszámolásának hiánya.
- Helyi jelentőségű védett értékek hiánya (építmény, növény, stb.).

Infrastrukturális:

- Nem elégséges vidéki infrastruktúra (civil, vállalkozói, termelési, közlekedési).
- Rossz minőségű belső úthálózat, kerékpárutak hiánya.
- Sok műemlék elhanyagolt, állapota miatt nem látogatható.
- A turisztikai infrastruktúra nem megfelelő.
- Térségi turisztikai úthálózat hiánya (gyalogos és kerékpár).

Emberi, szakmai, közösségi:

- Hiányos térségi marketing.
- Turisztikai attrakciók, rendezvények alacsony száma.
- A helyi termékek hiánya, késztermékek alacsony aránya.
- Csökkenő szőlőterületek, nem megfelelő fajtaösszetétel.
- Kihasztnátlan minőségű zöldség –, gyümölcs – és szőlőtermesztési potenciál.
- Munkanélküliek nagyobb hányada szakképesítéssel nem rendelkezik, ill. alacsony végzettségű.
- Roma népesség képzettségi, beilleszkedési, felzárkóztatási problémái.
- Hiányosak a gazdálkodók szakmai, vállalkozói, piaci és marketing ismeretei.
- Átmenő bűnözés erősödése.

2.2. A LEADER Helyi Akciócsoport és a helyi partnerség

A Dél-Mátra Helyi Akciócsoport a partnerséget nem egyszerű egyeztetési kötelezettségnek tekinti.

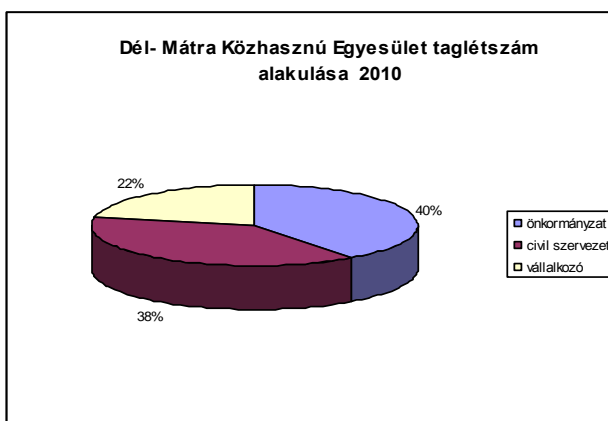
Azt gondoljuk, hogy a helyi, mikro-közösségek tagjai azok, akik a legjobban ismerik a szűkebb lakókörnyezetük adottságait és kitörési pontjait.

A térségben élők érdemi bevonásától azt várjuk, hogy olyan HVS készül, amely valós problémákat határoz meg, arra életszerű, a település adottságaihoz igazodó megoldási javaslatokat adnak válaszul.

Az Egyesületünk 2008-ban alakult 51 taggal, jelenleg a taglétszáma 69, mind a 24 településről vannak tagjaink. A térség 11 települése a LEADER + programban is részt vett.

Az Egyesület kiemelkedő közösségfejlesztő tevékenysége az Amatőr alkotók vándorkiállításnak szervezése, amely lehetőséget biztosít a településeken élő művészek bemutatkozására, amely mindig bemutatkoznak az adott település civil szervezetei is.

7.sz.ábra

Forrás: saját

Az Akciócsoport és a munkaszervezet munkája során az aluról jövő kezdeményezéseket támogatjuk, aktivizáljuk helyi civil szervezetek a fejlesztési folyamatokba való részvételre. Térségünkben 2 új civil szervezet megalakulását segítettük elő.

Stratégiai partnerek:

Települések Önkormányzatai
Kistérségi Többcélú társulás
Mátrai Önkormányzatok Szövetsége
Bükki Nemzeti Park, Eger-Erdő Zrt
Mátrai Hegyközségi Tanács

Helyi partnerek:

Károly Róbert Főiskola
Életfa Környezetvédő Szövetség
Heves Magyei Kereskedelmi és Iparkamara
Együtt Halmajugráért Roma-Magyar Egyesület

A helyi partnerség kialakításában fontos eszköznek tartjuk a partnerek minél szélesebb körű bevonását tevékenységünkbe, amely végrehajtása érdekében a következő eszközök állnak rendelkezésre:

Fórumok, tájékoztató előadások, egyeztető megbeszélések, kihelyezett ügyfélszolgálati napok, munkacsoportülések.

Az Egyesület elnöksége, a tervezői csoport tagjai nagy aktivitással vesznek részt a közösség munkájában.

A helyi partnerség és összefogás eredményeként az Egyesület havonta szakmai kerekasztal megbeszélést tart, a térség polgármesteri és civil szervezetei számára.

2.3 A LEADER megvalósítás során elért eredmények áttekintése

A Dél-Mátra Helyi Akciócsoport Helyi Vidékfejlesztési Stratégiájában célul tűzte ki a térségben a **fejlődő gazdaság, az élhetőbb környezet, a megőrzött hagyományok megvalósítását.**

A **fejlődő gazdaságot** a vidékre jellemző hagyományos és innovatív **termékek** előállításához szükséges feltételek megteremtésével, a helyi és térségi **szolgáltatások** minőségi fejlesztésével, a térség **humán erőforrás**-potenciáljának folyamatos fejlesztése képzésekkel, oktatásokkal, valamint vállalkozások indításával, a meglévők fejlesztésével kívánta elősegíteni a Helyi Akciócsoport.

Az élhetőbb környezet a **környezeti állapot** biztosítása környezet-tudatos tevékenységek támogatásával tervezte elősegíteni a Helyi Akciócsoport.

A megőrzött hagyományokat az épített és kulturális **értékek őrzése** közösségi tevékenységek, funkcióváltások támogatásával kívánta elősegíteni a Helyi Akciócsoport.

2.3.1. UMVP III tengelyben elért eredmények

A Dél-Mátra 24 településén jelenleg az EMVA III. tengely első körében nyertes pályázók valósíthatják meg fejlesztéseiket.

A beérkezett 57 db támogatási kérelemből 39 db kérelem került támogatásra. 2010 év végéig 12 db projekt valósult meg, 12 db beruházás pedig folyamatban van.

Kedvezőtlen az a tény, hogy 15 db pályázó még nem kezdte a beruházást.

A nyertes pályázatok közül a legtöbb kérelem a falumegújítás és fejlesztés és turisztikai tevékenység ösztönzése jogcímre vonatkozott.

A megvalósult beruházások közül 3 db mikro vállalkozási projektet valósult meg. Két pályázó már működő vállalkozást fejlesztette, míg egy induló vállalkozás, új asztalos műhely kialakítását valósította meg.

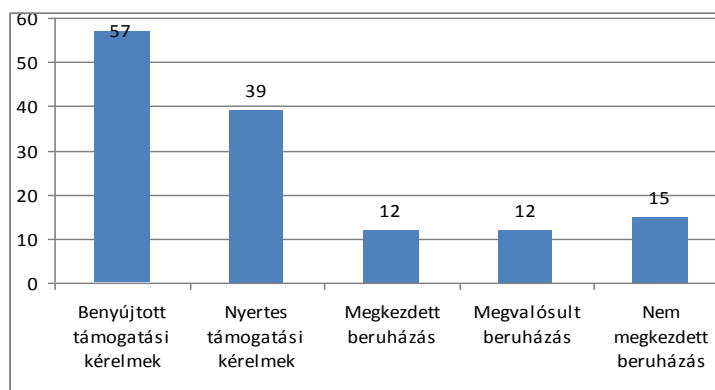
Falufejlesztés során négy játszótér, és egy faluközpont és ravatalozó felújítása készült el.

Megújult az országosan védett Nagyrédei Zsellér ház.

Turisztika fejlesztés során két falusi vendégház és egy horgászturisztikai szolgáltatással bővült a térség kínálat.

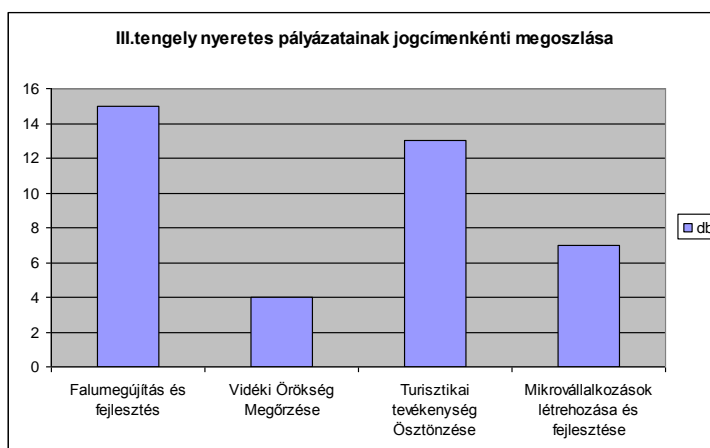
A megkezdett beruházások között van 4 db turisztikafejlesztés, 6 db falufejlesztés, 4 db mikro vállalkozásfejlesztés, és 1 db vidéki örökség megőrzésére irányuló projekt.

7.sz.ábra

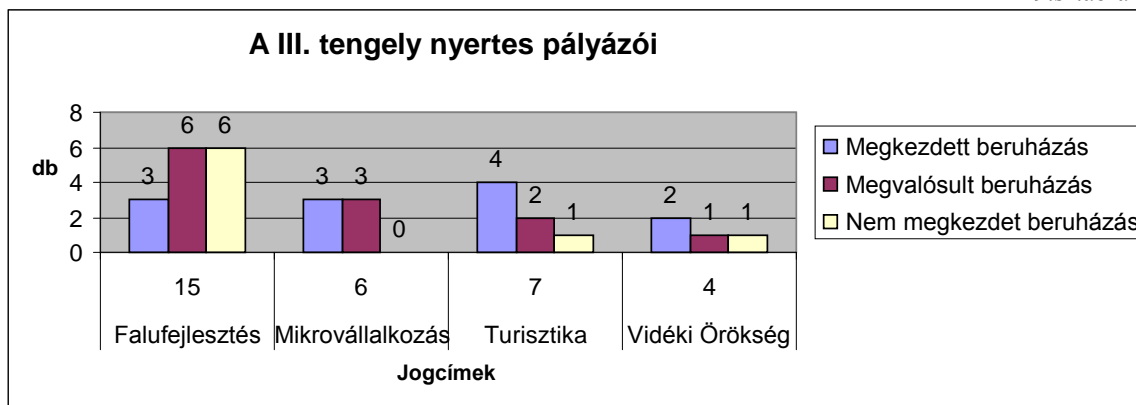
Forrás: saját

8.sz.ábra

Forrás: saját

9.sz.ábra

Forrás: saját

Összességében megállapítható

A térség vállalkozásainak fejlesztése a érdekében meghatározott beruházások támogatására **szolgáló forrás felhasználása alacsony volt**. Hat vállalkozás pályázott sikeresen erre a forrásra. Az intézkedés végrehajtásának tapasztalatai alapján tovább kell folytatni illetve erősíteni kell a térség mikrovállalkozóinak akvizícióját. A tapasztalatok azonban azt mutatják, hogy a gazdasági válság hatásaként a térségben működő mikrovállalkozások nehéz helyzetben vannak.

A térség hagyományaira épülő **turisztikai fejlesztések** célkitűzésen belül a falusi turizmus illetve a borturisztikai szolgáltatások növelése volt a fő cél. A HVS megvalósítása során. 5 település vidéki turizmusban érintett szereplői kaptak támogatást a kapcsolódó szolgáltatás fejlesztésre.

A térségi hagyományok megőrzése célkitűzésen belül a helyi hagyományőrző egyesületek hagyományos eszközök, díszletek, egyéb beszerzésére és megjelenési lehetőségeik bővítésére megfogalmazott intézkedés keretében a megcélzott 10 kedvezményezett mindegyike sikeresen pályázott. A célkitűzésen belül erre alapozva szükséglet mutatkozik a hagyományok turisztikai marketing részeként történő hatékony megjelenítésére, illetve a hagyományos játékok katalógusának összeállítására, rendezvényeken való bemutatására.”

Az épített és kulturális értékek megőrzése érdekében meghatározott beruházások támogatására **szolgáló forrás felhasználása eredményes volt**. A 12 település épített örökségei megújultak.

2.3.2. Leader pályázatok eredményei

A Leader pályázatok körében **24 célterület került meghirdetésre, amelyből 17 célterületre érkeztek pályázatok**.

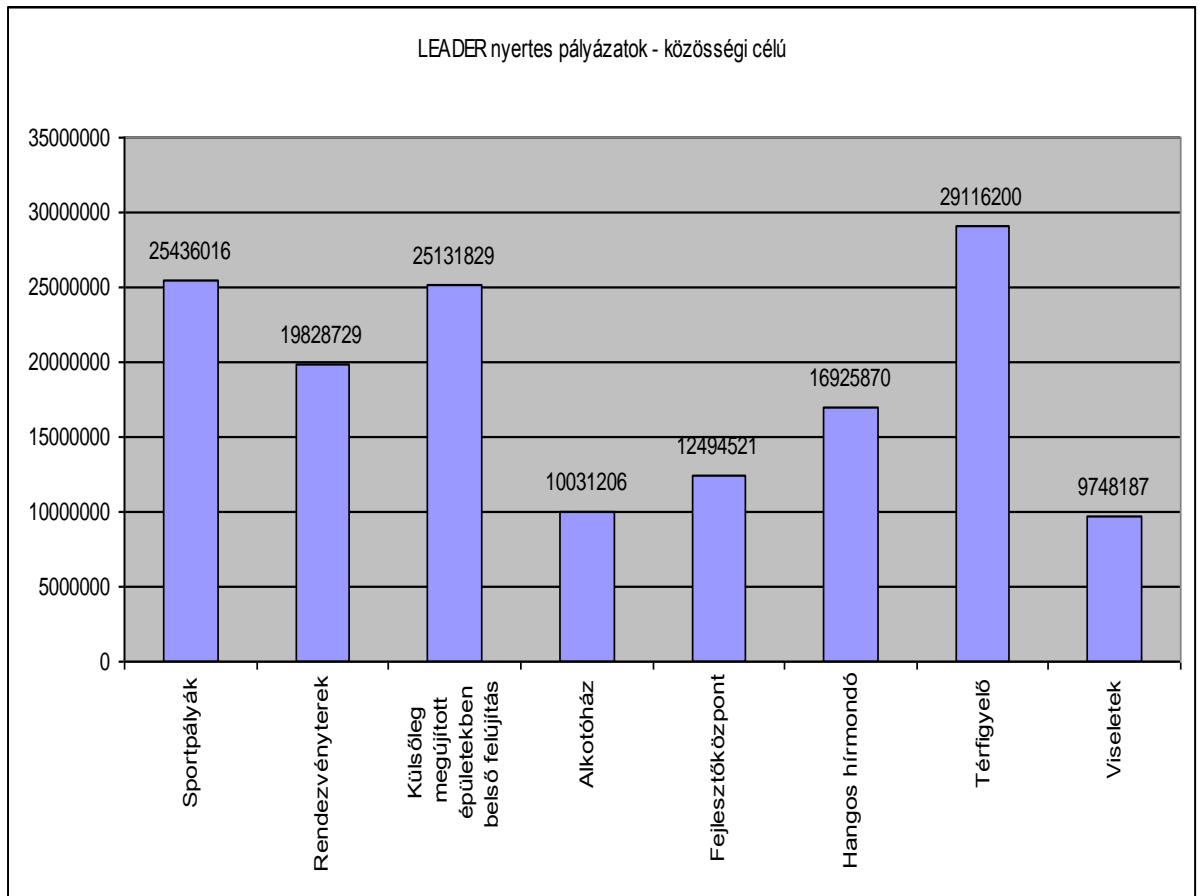
Összesen 62 db beadott pályázatból 5 db visszavonásra 3 db elutasításra került, így 54 db támogatott pályázat megvalósítása kezdődik el térségünkben.

A LEADER program támogatási határozatait a pályázók március elején kapták meg, így megvalósult projektek még nincsenek a térségünkben.

A LEADER program keretében a közbiztonság javítására szolgáló fejlesztésre jelentős forrás került meghatározásra, de sportpályák felújítása, és egyházi épületek belső felújítása is megkezdődhet.

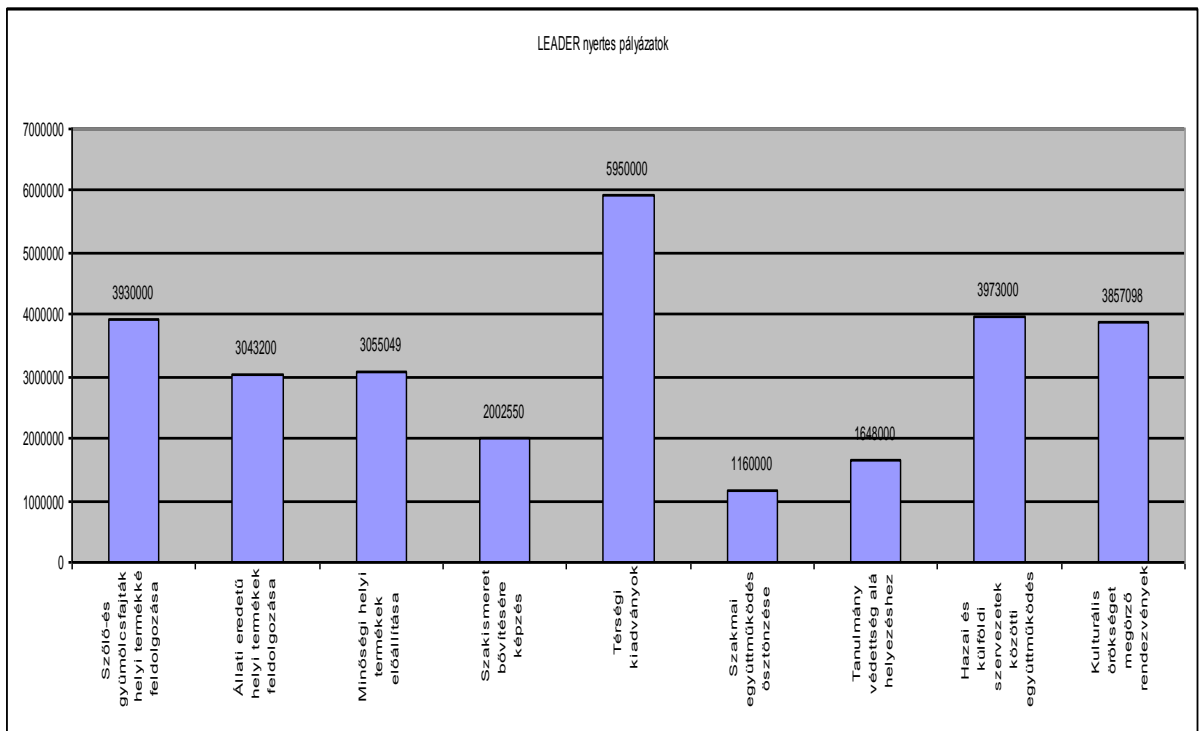
Ezen beruházásoknak közvetetten gazdaságélénkítő hatása lehet, ugyanis a HACS ösztönözte a térségi vállalkozók bevonását a LEADER fejlesztések megvalósítása során.

10.sz.ábra

Forrás: saját

10.sz.ábra

Forrás: saját

A LEADER program keretében vállalkozás fejlesztés során minőségi helyi termékek előállításához kapcsolódó fejlesztés indulhat el mintegy 10 millió Ft értékben.

2 db térségi kiadvány, és számos kulturális örökséget megőrző rendezvény valósulhat meg.

2.4. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatának indokolttsága

A Dél-Mátra Helyi Akciócsoport térségében az elmúlt 3 évben a gazdasági környezetben történt jelentős változás a gazdasági válság hatására ez indokolja egyrészt a HVS felülvizsgálatát.

A térségben jelentősen megnőtt a munkanélküliek száma.

A gazdasági élet minden szereplőjének pénzügyi helyzete kedvezőtlen irányba mozdult el.

A térségben élők jellemzően mezőgazdasági tevékenységgel egészítették ki jövedelmüket, amely jövedelemkiegészítés napjainkban a fokozat lecsökken, a szőlőterületek kivágása jelentős ütemben nő. A térségben a lakosság fizetőképesség csökken.

A HVS felülvizsgálat során az új kihívásokra adandó válaszok, vagy a továbbra is fennálló problémákra javasolt megoldások a forrásallokáció felülvizsgálatát, átalakítását igényli. A felülvizsgálat megerősít az abban, hogy a meghatározott fejlesztési irányokat tervezzük továbbiakban is, de nagyobb hangsúlyt fektetve a gazdaság fejlesztésére.

Az eddigi fejlesztések legnagyobb problémája, hogy kevés komplex fejlesztés valósult meg.

A stratégia partnereink közül az Önkormányzatok vezetői jeleték igényüket a térségi összefogáson partnerségen alapuló gazdaságfejlesztési programok kidolgozására, különös tekintettel a hátrányos helyzetű lakosság foglalkoztatására.

A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatát indokolta továbbá, hogy térségünkben erősödik a civil mozgalom. Új kreatív ötleteikkel formálják a helyi közösségeket, hozzájárulnak a térség hagyományainak megőrzéséhez, ennek alapján a térség épített és kulturális értékeinek megőrzését tovább kell folytatni.

A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia felülvizsgálatát indokolja továbbá a jogszabáji háttér változása is.

2.5. SWOT elemzés

A SWOT elemzés keretében a kistérség adottságai, ezen belül az erősségei és gyengeségei, valamint a külső tényezők (makrogazdasági trendek, országok közötti viszony, országos hatáskörű intézkedések stb.) jelenlegi és jövőbeni hatásait figyelembe véve a lehetőségek és veszélyek – kerültek felsorolásra.

A SWOT analízis eredményei szolgálnak a fejlesztési koncepció alapjául, mivel a fő célok a meglévő erősségek fokozására, valamint a meglévő gyengeségek csökkentésére kell irányuljanak. Mindezek a törekvések azonban csak akkor lehetnek sikeresek, ha a belső adottságok mellett számításba veszik a külső, jövőbeni várható hatásokat is. A SWOT analízis segít szintetizálni a helyzetelemzésből származó információtömeget, másrészt a koncepcióalkotási folyamatban segíti a helyes stratégiai fejlesztési irányok kiválasztását

A SWOT analízis elkészítése szempontjából a rögzített helyzetértékelést a kistérség stratégiai helyzetbe hozásának megalapozásaként kell számításba venni. A SWOT analízis megalapozása érdekében – a társadalmi fórumtól kapott és a SWOT analízis rendszerben kitöltött adatlapok elemzése alapján – következő összetartozó helyzetértékelési kategóriákkal számoltunk: természeti adottságok és értékek:

- épített környezet, infrastrukturális adottságok,
- termelési adottságok, környezet (mezőgazdaság, ipar, szolgáltatás),
- humán erőforrás adottságok (munkaerő, iskolai végzettség, egészségi állapot),
- életmód, életvitel, szokások, kulturális örökség,
- területi, területközi kapcsolati adottságok.

Ezen értékelési területekre vonatkozóan számba vettük a szituáció sajátosságainak belső pozitív és negatív körülményeket (erősségek-gyengeségek), valamint a hozzájuk tartozó külső hatásokat (lehetőségek-veszélyek), melyek felerősíthetik, vagy gyengíthetik a belső adottságok negatív vagy pozitív hatásait. Mindezt a következő analízis mátrixba rögzítettük:

1. Természeti adottságok és értékek	
Erősségek (belső)	Gyengeségek (belső)
<ul style="list-style-type: none"> - Kiemelt levegőtisztasági területek - Nem ivóvíz célú mesterséges víztározók a területen Ásványi nyersanyag lelőhelyek (lignit, szén, mész, építő- és díszkőipari nyersanyagok, építési kavics, homok) - Jó minőségű rétegvíz korlátozott mennyiségben (ásványvíznyerési lehetőség) - Jó, közepes termőképességű talajok - Többnyire a talajadottságokhoz igazodó területhasználat (mezőgazdaság és erdő) - Kiterjedt erdőterületek és természetes élőhely típusok sokfélesége - Változatos tájképi értékekben gazdag területek - Továbbhasznosításra alkalmas nagy mennyiségű képződő biomassa 	<ul style="list-style-type: none"> - Ipari eredetű légszennyezés (kén) - Kis vízfolyások szélsőséges vízjárásából fakadó árvízi kockázat - Gyöngyös ipari és kommunális szennyezései - Illegális hulladéklerakó-helyek - Bányászati tevékenységgel kapcsolatos talajszennyezés - A Toka patak mentének nehézfém-szennyezettsége - Talajvízszint emelkedés, folyamatos vízminőség romlás (nitrát) - Rekultiválandó tájsebek - Talajsavanyodás
Lehetőségek (külső)	Veszélyek (külső)
<ul style="list-style-type: none"> - Tokapatak a Nemzeti Kármentesítési Programban prioritás - A Nemzeti Ökológiai Hálózat egyik kulcsfontosságú területe - Agrárkörnyezeti programokkal kapcsolatos lehetőségek 	<ul style="list-style-type: none"> - Légszennyező anyag kibocsátás további fennmaradásának kockázata - Átmenő közlekedés melletti megnövekedett környezeti terhelés - Élővilágba való illegális beavatkozás

2. Épített környezet, infrastrukturális adottságok	
Erősségek (belső)	Gyengeségek (belső)
<ul style="list-style-type: none"> - Közműves vízellátás kiépített - Főútvonalak kiépítettsége - Energia-ellátó rendszerek közelsége - Gyöngyösön meglévő többlet szennyvíztisztító kapacitás megléte - Teljes körű villamos energia ellátottság 	<ul style="list-style-type: none"> - A szennyvízelvezetés és tisztítás kiépítettsége a települések egy részében megoldatlan - A hulladékgazdálkodás nem megoldott - Rossz minőségű belső úthálózat - Kerékpárutak elégtelensége

<ul style="list-style-type: none"> - Igényeknek megfelelő vezetékes illetve tartályos gázhálózat - Hírközlési hálózat kiépítettsége - Keskeny nyomtávú erdei vasút - Műemlékekben való gazdagság - Folyamatban lévő szennyvíz elvezetési-tisztítási tervek (Domoszló, Gyöngyöshalász, Kislána, Vécs) 	<ul style="list-style-type: none"> - A tanintézmények épületállománya számottevően leromlott, elhasznált berendezések, az eszközfejlesztés elmaradt - Mezőgazdasági utak rossz állapota - Helyenként nem megfelelő falukép, hagyományoktól eltérő faluszerkezet - Sok műemlék elhanyagolt, állapota miatt nem látogatható - Közterületek rendezetlensége - Új jellegtelen épületek a falvakban - Fejlesztést igénylő sportlétesítmények - Felújításra váró vendéglátóhelyek - Több műemlék nem látogatható - A téli sportok infrastruktúrája hiányos - Nem biztosított az erdei utak és parkolók, pihenők magas szintű fenntartása - Tönkrement mezőgazdasági utak - A szükséges infrastruktúra fejlesztések egy részét az önkormányzatok források hiányában nem tudják megvalósítani - Északi falvak tömegközlekedéssel csak többszöri átszállással közelíthetők meg
<p>Lehetőségek (külső)</p>	<p>Veszélyek (külső)</p>
<ul style="list-style-type: none"> - A Westel, Vodafone, Pannon GSM rádiótelefon-rendszer dinamikus növekedése - Az autópálya-fejlesztési program folytatásából adódó kapcsolati lehetőségek (M3) - Infrastruktúra fejlesztés támogatása (BM céltámogatás, ISPA, - Környezetvédelmi Alap céltámogatás, Útalap céltámogatás) 	<ul style="list-style-type: none"> - Hazai és nemzetközi támogatásokra épülő beruházások finanszírozásának bizonytalansága
<p>3. Termelési adottságok, környezet (mezőgazdaság, ipar, szolgáltatás)</p>	
<p>Erősségek (belső)</p>	<p>Gyengeségek (belső)</p>
<ul style="list-style-type: none"> - A térség gazdasági aktivitása a hasonló településekhez képest jobb - A kis-és nagyvállalkozások aránya az országos átlagnál kedvezőbb - A feldolgozó ipari ágazatok dinamikus fejlődése (különös tekintettel:gép-, fém-, élelmiszer- és faipar) - Több lábon álló gazdaságszerkezet - Gyöngyös a korábbi kedvező gazdasági pozícióját a változások ellenére megőrizte 	<ul style="list-style-type: none"> - A vállalkozások területi eloszlása egyenetlen (a vállalkozások 77%-a Gyöngyösön van) - A korábbi évtizedek bányászati és ipari tevékenysége hatásaival kedvezőtlenül befolyásolta a térség páratlan értékeinek természeti adottságainak alakulását - A földtulajdon, ezen belül különösen a résztulajdonok rendezetlensége, tisztázatlan tulajdonviszonyok

<ul style="list-style-type: none"> - Tőkeerős vállalkozások jelenléte a területre jellemző legtöbb gazdasági ágban - Hagyományos minőségi mezőgazdasági termelés - Történelmi borvidék - A szőlő-bor termelés integrációjának hiánya - Jelentős zöldség és gyümölcs kultúrák - Jó adottságok az extenzív területhasználatra alapozott állattenyésztésre - Energianyeresre felhasználható faipari és egyéb mezőgazdasági hulladékok - Kitűnő üdülési lehetőségek (kiemelt üdülőkörzet, Nemzeti Park, Tájvédelmi Körzet vonzereje) - Jó alapok a horgász-és vadászturizmus, bor-és falusi turizmus fejlesztésére - Számos kulturális nevezetesség - Széleskörű igényeket kielégítő változatos szálláslehetőségek - Kiterjedt nyári táborozások - Télen-nyáron kiváló sportolási lehetőségek - Turistaút hálózat - A térség idegenforgalmi fejlesztése iránt elkötelezett térségi társulás és helyi utazási irodák 	<ul style="list-style-type: none"> - Helyenként nem megfelelően illetve egyáltalán nem hasznosított mezőgazdasági területek - Rekultiválásra váró bányaterületek - A szőlőtermelés termelői háttere és a feldolgozás szervezetileg nincs megfelelően összehangolva - Kihasztnátlan minőségi zöldség és gyümölcstermesztési potenciál - Hiányos marketing - A szaktanácsadási hálózat kiépületlensége - A térség igényeit nem kielégítő zöldség – és gyümölcstárolás (hűtőház) - Kiépületlen a termelést, feldolgozást, szállítást és értékesítést koordináló logisztikai hálózat - Szervezett programok elégtelensége - A turisztikai infrastruktúra nem megfelelő
<p>Lehetőségek (külső)</p>	<p>Veszélyek (külső)</p>
<ul style="list-style-type: none"> - A térség növekedő kereskedelmi forgalma - A történelmi borvidék nemzetközi ismertsége - A korszerű feldolgozás, tárolás fejlesztésének támogatása - Ipari parkok létesítésének támogatása - Turizmus, mint kiegészítő jövedelem - Az idegenforgalom marketingjének külső forrásokból való támogatása - Szaktanácsadás támogatása - A mezőgazdasági integráció támogatása - Védjegy (termékvédelem és marketingfogás) - Kedvezőtlen talajadottságú területek hasznosítása (pl. erdő) - Érvényben lévő agrártámogatási rendszerek hatékonyabb hasznosítása - Szervezett termék elhelyezési lehetőség a 	<ul style="list-style-type: none"> - A központi finanszírozás csökkenése - A hitelfeltételek instabilitása - A vertikum kiépítetlensége miatt alapanyag és felkésztermékek feldolgozásából adódó hasznok külső területen realizálódnak - Az agrártámogatási rendszer folyamatos változása

nagy élelmiszeripari láncoknál	
4. Humán erőforrás adottságok (munkaerő, iskolai végzettség, egészségi állapot)	
Erősség (belső)	Gyengeség (belső)
<ul style="list-style-type: none"> - A regisztrált munkanélküliek aránya az országos átlagnál kedvezőbb - Minőségi oktatási intézményhálózat a térségben - A gazdálkodók jelentős részénél a fejlesztések emberi motivációi kialakultak 	<ul style="list-style-type: none"> - Szociális problémák: hátrányos helyzetű lakosság magas aránya - A munkaerőpiacon jól konvertálható ismeretek hiánya a lakosság egyes rétegeinél - Vállalkozási ismeretek hiánya - A munkanélküliek nagyobb hányada szakképesítéssel nem rendelkezik illetve alacsony végzettségű - A roma népesség beilleszkedési, felzárkóztatási problémái
Lehetőség (külső)	Veszély (külső)
<ul style="list-style-type: none"> - A felnőttképzés (átképzés) támogatása - Külső források bevonásával vállalkezési képzések beindítása, átképzések megszervezése 	<ul style="list-style-type: none"> - A képzett munkaerő elszívása
5. Életmód, életviteli szokások, kulturális örökség	
Erősség (belső)	Gyengeség (belső)
<ul style="list-style-type: none"> - Kulturális hagyományok ápolása - Egyes településeken a hagyományörzés biztosított - Aktív egyházi élet 	<ul style="list-style-type: none"> - Növekszik a létminimum alatt élők száma
Lehetőség (külső)	Veszély (külső)
<ul style="list-style-type: none"> - A külső támogatással bevezetendő környezetbarát termelési/fogyasztói normák beépülése az életmódba - A települési könyvtári hálózatba épülő új kommunikációs, információs hálózat révén szemléletformálás 	<ul style="list-style-type: none"> - Szakképzett fiatalok elvándorlása - Külső források elmaradása esetén a fejlesztések hiányában az elszegényedés fokozódása - Átmenő bűnözés száma nő
6. Területi, területközi kapcsolati adottságok	
Erősség	Gyengeség
<ul style="list-style-type: none"> - Testvérvárosi kapcsolatok EU-tagországok településeivel 	<ul style="list-style-type: none"> - A kistérségbe bevont települések nem alkotnak összefüggő, homogén területet

A fejlesztési stratégiai célkitűzések kiválasztása a helyzetértékelés és SWOT analízis alapján megállapítható, hogy a kistérség alkalmas a fenntartható fejlődés követelményeihez igazodó olyan versenyképes gazdasági szerkezet megvalósítására, amely maximálisan

kihasználja a térség adottságait, munkakultúráját, a gazdag kulturális örökség felhasználásával és környezeti adottságrendszerével offenzív fejlesztést érhet el a turizmus mennyiségének és minőségének növelésében is.

Ezért a befektetések számára vonzó terület kockázatát, a környezetszennyezés mérséklésére vonatkozó állami magatartás megváltozása jelentheti.

3. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia

3.1 A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe

A Dél-Mátra Helyi Vidékfejlesztési Stratégia jövőképe

Fejlődő gazdaság, élhetőbb környezet, megőrzött hagyományok

2013-ra a helyi adottságokra épülő helyi termékek előállítása helyi munkaerő alkalmazásával történik, erősödik a térség belső gazdasági integrációja, a térség természeti adottságaira és hagyományaira épülő fejlesztésekkel új szolgáltatások jönnek létre, a térségbe látogatók száma növekszik az új turisztikai szolgáltatások hatására.

2013-ra a térség civil szervezetei, vállalkozói, és állami szervei közötti együttműködés, partnerség erősödik amely lehetővé teszi a minél több egyéni és közösségi kezdeményezés ösztönzését és támogatását a térség gazdasági és társadalmi fejlődése érdekében.”

A jövőképben szereplő három terület „gazdaság, környezet, hagyomány” együttes fejlesztése a térség lakosságának életminőség javítását eredményezi. Az egyes általános célok az alábbi struktúrában valósítják meg jövőkép egészét.

Fejlődő gazdaság

1. A vidékre jellemző hagyományos és innovatív termékek előállításához a szükséges feltételek megteremtése.
2. Életminőség javítása helyi és térségi szolgáltatások minőségi fejlesztésével.
3. Helyi gazdaság fejlesztése vállalkozások indításával, meglévők fejlesztésével.

Élhetőbb környezet

4. Tartalmas emberi élethez méltó környezeti állapot biztosítása ökohatékony rendszerek és tevékenységek támogatásával.
5. A térség humán erőforrás-potenciáljának folyamatos fejlesztése képzésekkel, oktatásokkal.
6. Biztonságos élettér kialakítása, biztosítása.

Megőrzött hagyomány

7. A kulturális, természeti, és épített értékek, örökségek őrzése közösségi tevékenységek, funkcióváltások, és beruházások támogatásával.

3.2. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia kapcsolódása a térség szükségleteihez

Mivel térségünkben jelentősen megnőtt a munkanélküliek aránya fontos fejlesztési igény a gazdaságfejlesztés, amely lehetőséget teremt a foglalkoztatás bővítésére, illetve a meglévő munkahelyek megőrzésére.

A helyi gazdaságfejlesztés keretében segítjük a helyi közösségeket, hogy települési és mikro térségi szinten újjászervezzék helyi gazdaságukat, kialakuljanak a minél közvetlenebb helyi termelői-fogyasztói kapcsolatok. Ennek keretében felkaroljuk a **helyi termékeket**, megteremtjük a **helyi feldolgozás és értékesítés** lehetőségeit, a helyi termékekkel és fenntartható fogyasztással kapcsolatos szemléletformálást végzünk, ösztönözzük a térségben a **megújuló energiatermelést** és térségi komplex program keretében történő működés modelljének kialakítását, ösztönözzük a **falusi turizmust**. A hagyományos **kézműves tevékenységek** számára kedvezőbb működési körülményeket teremtünk, felmérjük és tudatosan építjük kézműves hagyományainkat, lehetőségeinket. A munkaerő piaci problémák szükségessé teszik, hogy **szociális gazdaság** keretében igyekezzünk vissza vezetni az embereket a munka világába.

A helyi gazdaságfejlesztés középpontjában a komplex térségi fejlesztési folyamatba ágyazódó, a helyi termékekre és erőforrásokra, valamint helyi értékesítésre épülő megoldások állnak. Ennek érdekében az alábbi **teendőket** fogalmazzuk meg

- A vidék gazdaságát „több lábra állítjuk”. Erőteljesen támogatjuk a vidéki jellegű nem mezőgazdasági tevékenységeket (helyi energiatermelés, élelmiszerfeldolgozás, - értékesítés, kézművesség stb.), az ezekre irányuló helyi mikro-, kis- és középvállalkozásokat, a falusi, öko- turizmus térségi fejlődését, szálláshelyeinek bővítését, a helyi népi és szakrális hagyományok ápolását.
- Újragondoljuk az erdő- és mezőgazdasági melléktermékek, a kommunális és egyéb szerves hulladékok, biomassza energetikai hasznosításának lehetőségeit, erre alapozott kistérségi szintű, helyi energiaellátó rendszerek kiépítését, megteremtve ezzel a helyi önkormányzatok, közintézmények fűtési és egyéb energia-igényének kielégítéséhez továbbá a helyi feldolgozóipar létrehozásához szükséges helyi energiaalapot.
- Ösztönözzük és támogatjuk a falvak, vidéki települések különböző tevékenységeit összefogó, ezzel a közösség és gazdasága belső erejét növelő, „Hangya” típusú szövetkezetek, társulások létrehozását és működését.

3.2.1. Gazdaságfejlesztési koncepció

a. A célrendszer alapján az általános célok megvalósításának módja:

A Helyi gazdaság fejlesztése vállalkozások indításával, meglévők fejlesztésével, mely a **gazdaság aktív szereplőit** direkt módon ösztönzi a fejlesztéseik jövőkép felé történő orientálódásában, különösen a helyi termékeket előállítók, a helyi turisztikai szolgáltatók, illetve közszolgáltatásokat végzők tekintetében.

A gazdaság szereplőinek tevékenységéből alapvetően kétféle típusú outputok származhatnak termékek és szolgáltatások. Stratégiánk mindkét outputra külön célt nevesít: A vidékre jellemző hagyományos és innovatív **termékek** előállításához a szükséges feltételek megteremtése, valamint az Életminőség javítása helyi és térségi **szolgáltatások** minőségi fejlesztésével.

A térség **humán erőforrás-potenciáljának** folyamatos fejlesztése képzésekkel, oktatásokkal, a roma lakosság számára felzárkóztató programok kialakításával, általános cél eredményei közvetlen hatással bírnak a gazdaság fejlesztésre. Hiszen a képzések, oktatások

eredményeképpen a helyi gazdaság számára hasznosítható munkaerő keletkezik. A helyi munkaerő a munkaerőpiacon történő megjelenése mind a gazdaságra, min a lakosság életminőségére pozitív hatást gyakorol.

b. Az erőforrások felhasználási lehetőségei:

A felsorolt erőforrások közül **a több lábon álló gazdaságszerkezet**, mint a gazdasági fejlesztések többirányú megvalósulási lehetőség az egyik kiaknázandó lehetőségünk. **A térség jó megközelíthetősége** nagyban hozzájárul a megtermelt javak értékesítéséhez, a kialakított szolgáltatások térségen kívüliek részéről történő igénybevételéhez.

A turisztikai szolgáltatások területén **a horgász- és vadászturizmus, bor-és falusi-, valamint az ökoturizmus és agroturizmus**, továbbá, a **kiváló sportolási lehetőségek** mind-mind a gazdasági szféra programunkba történő aktív bekapcsolódását jelenti.

A mezőgazdasági termékek és melléktermékek térségi szintű koordinált értékesítésével, **energetikai hasznosításával** eddig még kihasználatlan területek nyílnak meg a vállalkozói szféra, a térség gazdasági szereplői előtt.

c. A hiányosságok kezelése és oka

A **térség turisztikai infrastruktúrájának** fejlesztése, valamint egy a gazdasági szereplőkkel együtt működtetett hatékony **térségi marketing** tudatos, szervezett tevékenységének eredményeképpen **turisztikai attrakciók, rendezvények** valósulhatnak meg. Ezáltal a **helyi termékek** iránti igény, azok ismertsége és értéke is nő. Ennek hatására, mint multiplikátor hatás ezen termékek nagyobb számú előállítására **nagyobb munkaerő szükségletet** eredményez. A munkavállalás lehetősége **képzettség megszerzésére** ösztönzi a térség lakosságát.

3.2.2. Szolgáltatásfejlesztés, életminőség javítás

d. A célrendszer alapján az általános célok megvalósításának módja:

A térségben megtalálható alapszolgáltatások fejlesztésének megvalósításával az Életminőség javítása helyi és térségi szolgáltatások minőségi fejlesztésével érhető el. A cél eléréséhez mind a gazdasági szféra (különös tekintettel a turisztikai szolgáltatók), mind pedig a közsféra be tud kapcsolódni, a térségi szolgáltatások fejlesztésébe, új szolgáltatások kialakításába.

Számos településre jellemző a szőlő- és bortermelés, ennek ellenére a borturizmus alacsony fejlettségi szinten van. Ez olyan kitörési lehetőség, aminek gazdaságélénkítő és életminőség javító hatása is jelentős. A szolgáltatások fejlesztéséhez a szakképzett munkaerő alapfeltétel, melyet a térség humán erőforrás-potenciáljának folyamatos fejlesztése felnőtt képzésekkel, oktatásokkal, a hátrányos helyzetű lakosság felzárkóztató programjain keresztül lehet megvalósítani. Így a szolgáltatások fejlesztésének nem lesz akadálya a képzett munkaerő hiánya.

e. Az erőforrások felhasználási lehetőségei:

A térség jó megközelíthetősége, a változatos, tájképi értékekben gazdag területek, a műemlékekben való gazdagság, kulturális, nevezetességek erőforrások lehetőséget teremtenek a turizmussal foglalkozó szolgáltatások kialakulására.

A kiváló sportolási lehetőségek, a kiépített turistaút-hálózat, a jó alapok a horgász- és vadászturizmus, bor-és falusi turizmus fejlesztésére a sport és szabadidős turisztikai szolgáltatások számtalan ágának fejlesztéséhez kedveznek.

A történelmi gyümölcsstermelés, szőlő-bor termelés fenntartása, a kulturális hagyományok ápolása, a településeken a hagyományörzés élő igénye a kulturális és hagyományörzéshez kapcsolódó szolgáltatások fejlesztését segítik elő.

A több lábon álló gazdaság szerkezet, a fejlesztésekhez szükséges háttérrel, míg a kialakult emberi motivációk a gazdálkodóknál a humán tényezőt biztosítja. Az energianyeresre felhasználható faipari és egyéb mezőgazdasági hulladékok pedig a szolgáltatások energetikai költségeit csökkenthetik.

f. A hiányosságok kezelése és oka:

A hiányos térségi marketing pótlása, jól pozicionált kialakítása, és egységes használata elvezet a tájtermékek kialakulásához. Illetve a térség, mint önálló turisztikai desztinációként kerül a potenciális célközönség tudatába. A különböző térségi szolgáltatások folyamatos javulása a turisztikai infrastruktúra fejlesztését is előidéz, ami a turisztikai attrakciók, rendezvények számszerű és minőségi fejlesztését generálja. Az új szolgáltatások és meglévők fejlesztése, valamint a képzések és oktatások a munkanélküliek csökkenését, a szakképesítéssel nem rendelkezők arányát javítja. Ennek részeként a roma népesség beilleszkedési, felzárkóztatási problémái is mérséklődnek

Biztonságos élettér kialakítása, biztosítása.

A növekvő átmenő bűnözés miatt a lakosság és a vállalkozások részéről igényként jelentkezik a biztonságos életterének kialakítása, ennek megvalósítása térségi szintű biztonsági előrejelző rendszer, szolgáltatás kialakításával történhet.

3.3. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia fő célkitűzései

Fejlődő gazdaság, élhetőbb környezet, megőrzött hagyományok a Dél-Mátra 24 településén

Fő célkitűzések

- Helyi gazdaság fejlesztése vállalkozások indításával, meglévők fejlesztésével.
- A vidékre jellemző hagyományos és innovatív **termékek** előállításához szükséges feltételek megteremtése.
- Életminőség javítása helyi és térségi **szolgáltatások** minőségi fejlesztésével.
- Épített és kulturális **értékek őrzése** közösségi tevékenységek támogatásával.
- Tartalmas emberi élethez méltó **környezeti állapot** biztosítása környezet-tudatos tevékenységek támogatásával
- Biztonságos élettér kialakítása, biztosítása
- A térség **humán erőforrás**-potenciáljának folyamatos fejlesztése képzésekkel, oktatásokkal.
- Térségem belüli együttműködések, partnerségek ösztönzése, segítése

Célkitűzés: (A)

- **Helyi gazdaság fejlesztése vállalkozások indításával, meglévők fejlesztésével.**
- **A vidékre jellemző hagyományos és innovatív termékek előállításához szükséges feltételek megteremtése.**

Térségünkben növekvő a munkanélküliség, a mezőgazdasági területen belül pedig csökken a szőlőterületek aránya. A kiegészítő jövedelemszerzési lehetőségek beszűkültek.

A helyi gazdaság fejlesztése vállalkozások indításával, meglévők fejlesztésével, a gazdaság aktív szereplőit ösztönzi, - különösen a helyi termékeket előállítók, a helyi turisztikai szolgáltatók, illetve közszolgáltatásokat végzők tekintetében – munkahelyteremtő és munkahely megtartó beruházások indítására.

A vidékre jellemző hagyományos és innovatív termékek előállításához a szükséges feltételek megteremtése lehetőséget biztosít a helyi termékek előállításból és értékesítéséből származó bevételek növelésére, ezzel is javítva a térségfoglalkoztatási mutatóit.

A térség természeti és kulturális adottságainak kihasználása érdekében a turisztikai szolgáltatások fejlesztése szintén tovább javíthatja a térségben élők jövedelmi viszonyait, illetve a foglalkoztatást.

A célkitűzéshez kapcsolódó intézkedések a vállalkozások tevékenységeinek és szolgáltatásainak bővítésére irányuló fejlesztéseket támogat, amelyek hatására növekedhet a térség munkaerő foglalkoztatása, a térség turisztikai vonzereje.

Intézkedések:

- 1.) A Gyöngyösi kistérség minőségi helyi termékek előállítását, feldolgozását és értékesítését elősegítő fejlesztések. (LEADER célterület)
- 2.) Turisztikai szolgáltatások (LEADER célterület)
- 3.) Bemutató-porták, foglalkoztató műhelyek (LEADER célterület) (komplex projekt)
- 4.) Mikro vállalkozások létrehozása, fejlesztése (III: tengely)
- 5.) Turisztikai tevékenységek ösztönzése (III. tengely)

Célkitűzés: (B)

Életminőség javítása helyi és térségi szolgáltatások minőségi fejlesztésével

A lakosság életminőségét, komfortérzetét javítja, ha biztosítjuk számukra a szabadidő hasznos eltöltését, sport és rendezvényterek kialakításának támogatásával, valamint közösségi ház létrehozásával.

A célkitűzéshez olyan intézkedések kapcsolódnak, amelyek civil szervezetek, önkormányzatok fejlesztéseit támogatják, amelyek szabadtéri rendezvények lebonyolításához kapcsolódó eszközök, tradicionális eszközök, felszerelések, berendezések beszerzésére, felújítására irányulnak.

Intézkedések:

- 6.) Térségi szolgáltatások kialakítása (LEADER célterület)
- 7.) Rendezvények (LEADER célterület)

Célkitűzés: (C)

Épített és kulturális értékek őrzése közösségi tevékenységek támogatásával

A térség jó megközelíthetősége, a változatos, tájképi értékekben gazdag területek, a műemlékekben való gazdagság, a Palóc kulturális nevezetességek és hagyományok, valamint a civil szervezetek aktivitásának növekedése arra ösztönöz, hogy meglévő értékeinket megőrizzük az utókor számára.

A célkitűzéshez sorolt intézkedésekkel a **kulturális örökségeinket, népi hagyományainkat, hagyományőrző népviseleteinket, népi hangszereinket kívánjuk megőrizni. Fontosnak tartjuk és támogatni kívánjuk a kulturális örökségek, népi hagyományok, népi kismesterségek ismertségének növelésére irányuló marketing tevékenységet is.**

Célunk, a közhasznú feladatokat ellátó épületekben folyó közösségi tevékenységek infrastrukturális hátterének javítása.

Intézkedések:

- 8.) Külsőleg megújított védelem alatt nem álló épületekben a külső megújítást kiegészítő belső felújítás (LEADER célterület)
- 9.) Kulturális örökséget, népi hagyományokat megőrző kismesterségek támogatása, viseletek, hangszerek beszerzés, felújítása. (LEADER célterület)
- 10.) Vidéki örökség megőrzése (III. tengely)
- 11.) Falumegújítás- és falufejlesztés (III. tengely)

Célkitűzés: (D)

A térség humán erőforrás-potenciáljának folyamatos fejlesztése képzésekkel, oktatásokkal.

A helyzetet elemzés során megállapításra került, hogy térségünkben igen magas a képzetlen munkaerő aránya. A képzésekkel és oktatásokkal célunk a munkaképes korú lakosság kompetenciáinak fejlesztése, javítása, valamint a roma lakosság beilleszkedési, felzárkóztatási problémáinak mérséklése.

A célkitűzéshez sorolt intézkedés a humán erőforrás-potenciál folyamatos fejlesztését jelenti térségünkben, amely a gazdaságfejlesztésre is pozitív hatással lehet.

A roma lakosság számára a felzárkóztató programok indítása kedvező folyamatot indíthat el a beilleszkedés és munka világába történő belépés útján.

Intézkedések:

- 12.) Helyi igényeknek megfelelő szakismeret bővítése, valamint roma lakosság oktatása (LEADER célterület)

Célkitűzés: (E)

Térségen belüli együttműködések, partnerségek, ösztönzése, segítése

Térségünk fejlődésének záloga a közös gondolkodás, az együttműködés és partnerség. Stratégiánkban fontos szerepet játszik a különböző szektorok szakmai együttműködésének segítése. Eddigi eredményeink között megemlíthető, hogy elidült térségünkben döntően a civil szervezetek közötti –több településen működő– partnerség. Célunk a térségben a szakmai együttműködések kialakításának elősegítését.

Intézkedések:

- 13.) Gyöngyösi kistérségben szakmai együttműködések ösztönzése, segítése (LEADER célterület)

Célkitűzés: (F)

Biztonságos élettér kialakítása, biztosítása

A helyzetelemzés során megállapítható, hogy térségünkben növekszik az átmenő bűnözés.

A települések az esetleges katasztrófa helyzetben nem tudják megfelelően tájékoztatni a lakosságot.

A településen élők életminőségének javítása érdekében a biztonságos életterének kialakítása fontos vidékfejlesztési feladat. Ennek megvalósítása térségi szintű biztonsági előrejelző rendszer, szolgáltatás kialakításával történhet.

Intézkedések:

- 14.) Településeink közbiztonságának és vagyonvédelmének javítása térfigyelő rendszerek kiépítése. (LEADER célterület)

3.4. A Helyi Vidékfejlesztési stratégia intézkedései

A Dél-Mátra Közhasznú Egyesület az egyes célterületek és HPME-k kidolgozása során az Irányító Hatóság által kiadott útmutató szerint végezte tevékenységét.

Ennek megfelelően gazdaságfejlesztésre a források 45%-át terveztük.

Egy db kis értékű HPME –ét terveztünk amelynek értéke nem haladja meg a 10%-ot.

Az intézkedések között a vállalkezési célú fejlesztésekre 3 db HPME készült.(A)

Az intézkedések között a közösségi célú fejlesztésekre 5 db HPME készült (B, C, E)

Az intézkedések között a képzésre 1 db HPME készült.(F)

Az intézkedések között a térségen belüli együttműködésre 1 db HPME készült.(D)

A tervezés során egy db komplex projekt, és egy db kis értékű projekt kerül meghatározásra.

A helyi Vidékfejlesztési Stratégia intézkedéseiként elkészített HPME-k és az erre épülő LEADER pályázati lehetőségek lehetőséget teremtenek a térségben a „Fejlődő gazdaság, élhetőbb környezet megőrzött hagyományok”

11.sz.ábra

HVS	I.	Jövőkép									
	II. Célkitűzések	A			B		C		D	E	F
	III. Intézkedések (HPME)	A1	A2	A3	B1	B2	C1	C2	D1	E1	F1
Intézkedések az IIER-ben		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Forrás: IH

Vállalkozási célú fejlesztés
Közösségi célú fejlesztés
Térségen belüli együttműködés
Képzés

Célterület sorszáma	1.
Célterület megnevezése	Külsőleg megújított védelem alatt nem álló épületekben a külső megújítást kiegészítő belső felújítás.
LEADER jogcím	Közösségi célú fejlesztés
ÚMVP intézkedés	Életminőség/diverzifikáció
HVS célkitűzés	Épített és kulturális értékek őrzése közösségi tevékenységek támogatásával.
HPME intézkedés	C01
HPME célterület kód	200a01
Kis értékű projekt	Nem
Komplex projekt	Nem
HPME-hez rendelt forrás (HUF)	20 000 000
Település kör	Abasár, Adács, Atkár, Detk, Domszló, Gyöngyöshalász, Gyöngyösoroszi, Gyöngyöspata, Gyöngyössolymos, Gyöngyöstarján, Halmajugra, Karácsond, Kisnána, Ludas, Markaz, Mátraszentimre, Nagyfüged, Nagyréde, Pálosvörösmart, Szücsi, Vámosgyörk, Vécs, Visonta, Visznek
Helyzet/adottság	A térségben számos településen található védelem alatt nem álló, de műemlék jellegű épület. Minden településen fellelhető templom, egy-egy lakóház, borospince, esetleg kastély, helyi jelentőségű építmény, melyeken felfedezhetők a térségre jellemző építészeti stílusjegyek. A kulturális örökség szempontjából fontos, hogy ezek az épületek megőrizzék azokat a még fellelhető értékeket, amelyek a vidéki életformából adódnak, lehetőséget kell biztosítani a tradíciók, népszokások élővé tételére, fennmaradására, növelni kell a térség vallási kulturális kínálatát.
Probléma/lehetőség	A térségre jellemző épített örökségünket képező értékek elhanyagolt, leromlott állapotban vannak. Az épületek, templomok belső infrastruktúrája sok esetben a mai kor igényeit nem elégíti ki.
Megoldási javaslat	Külsőleg megújított, közhasznú feladatokat ellátó, helyi vagy országos védelem alatt nem álló épületekben a külső megújítást kiegészítő belső felújítás. Meglévő épületek, épületrészek belső felújítása, korszerűsítése.
Várható eredmények	Legalább 4 db közhasznú feladatot ellátó projekt valósulhat meg.

Célterület sorszáma	2.
Célterület megnevezése	Kulturális örökséget, népi hagyományokat megőrző kismesterségek támogatása, viseletek, hangszerek beszerzése, felújítása.
LEADER jogcím	Közösségi célú fejlesztés
ÚMVP intézkedés	Életminőség/diverzifikáció
HVS célkitűzés	Épített és kulturális értékek őrzése közösségi tevékenységek támogatásával.
HPME intézkedés	C02
HPME célterület kód	200a02
Kis értékű projekt	Nem
Komplex projekt	Nem
HPME-hez rendelt forrás (HUF)	10 000 000
Település kör	Abasár, Adács, Atkár, Detk, Domszló, Gyöngyöshalász, Gyöngyösoroszi, Gyöngyöspata, Gyöngyössolymos, Gyöngyöstarján, Halmajugra, Karácsond, Kislána, Ludas, Markaz, Mátraszentimre, Nagyfüged, Nagyréde, Pálosvörösmart, Szúcsi, Vámosgyörk, Vécs, Visonta, Visznek
Helyzet/adottság	A térségben sokszínű a néprajzi örökség, melyek között megemlíthetők az ünnepekhez, hétköznapihoz kapcsolódó szokások, hagyományos kézműves foglalkozások (szövés, fafaragás) és termékek, palóc népi hagyományok, népi játékok (pl. csuhébabák), népdalok, néptáncok, mezőgazdasághoz kapcsolódó népi eszközök.
Probléma/lehetőség	Számos hagyományőrző civil szervezet, kulturális egyesület, illetve nyugdíjas klub működik a településeken. Az időskorú lakosság emlékeiben még élnek a hagyományok, melyek dokumentálása, megőrzése szükséges. A szervezetek feladataik ellátását jelentősen nehezíti a forráshiány, az ebből adódó hiányos eszközellátottság, infrastrukturális háttér.
Megoldási javaslat	Kulturális örökséget, népi hagyományokat, népi kismesterségeket megőrző tevékenységek eszközeinek beszerzése. Hagyományőrző népviseletek, eszközök, népi hangszerek, tradicionális eszközök beszerzése, felújítása.
Várható eredmények	Minimum 10 db projekt támogatható (5 db viselet, vagy 10 db népi eszköz, vagy tradicionális eszköz, vagy hangszer, vagy népi kismesterség végzéséhez szükséges eszköz beszerzése, készítése, felújítása, 2 db weblap, 1000 db szórólap).

Célterület sorszáma	3.
Célterület megnevezése	Térségi szolgáltatások kialakítása
LEADER jogcím	Közösségi célú fejlesztés
UMVP intézkedés	Életminőség/diverzifikáció
HVS célkitűzés	Életminőség javítása helyi és térségi szolgáltatások minőségi fejlesztésével.
HPME intézkedés	B01
HPME célterület kód	200a03
Kis értékű projekt	Nem
Komplex projekt	Nem
HPME-hez rendelt forrás (HUF)	50 000 000
Település kör	Abasár, Adács, Atkár, Detk, Domoszló, Gyöngyöshalász, Gyöngyösoroszi, Gyöngyöspata, Gyöngyössolymos, Gyöngyöstarján, Halmajugra, Karácsond, Kispána, Ludas, Markaz, Mátraszentimre, Nagyfüged, Nagyréde, Pálosvörösmart, Szücsi, Vámosgyörk, Vécs, Visonta, Visznek
Helyzet/adottság	<p>A térségben az elmúlt évtizedben igen aktív volt a szabadtéri sportélet, a sportolási lehetőségek azonban beszűkültek a sportpályák minősége miatt.</p> <p>A térség településein egyre nagyobb a fesztiválok, szabadtéri rendezvények száma. Nőtt a helyi lakosság és az ide látogatók kulturális, hagyományörző, sport rendezvények iránti igénye.</p> <p>Egészségügyi, szociális, kulturális szolgáltatások terén a települések önkormányzatai lehetőségeikhez mérten mindent megtesznek a lakosság igényeinek biztosítása érdekében, de számos helyen nincs olyan közösségi tér, ahol ezen tevékenységekre épülő szervezetek találkozhatnak, programokat szervezhetnek, kapcsolatokat, építhetnek ki.</p>
Probléma/lehetőség	<p>A települések szabadtéri sportpályái erősen leromlott állapotban vannak, felújításra szorulnak, hiányoznak a gyep kezeléséhez szükséges korszerű eszközök.</p> <p>A települések lakossága és az ide látogató turisták az arra kialakított terek hiányosságai miatt csak korlátozottan tudnak szabadtéri rendezvényeken részt venni, szórakozni. A rendezvények feltételei, eszközei hiányoznak.</p> <p>A közösségi terek hiánya, a meglévő intézményi épületek alacsony fizikai és infrastrukturális állapota miatt az intézmények nem tudják megfelelő minőségben ellátni a lakosság igényeit, mellyel</p>

	csökken a kötődés a településhez.
Megoldási javaslat	Az életminőség javítása helyi és térségi szolgáltatások minőségi fejlesztése szabadtéri sport- és rendezvényterek, zárt lőterek kialakítása, korszerűsítése, szabadtéri rendezvények lebonyolításához kapcsolódó eszközök, tradicionális eszközök beszerzése, felújítása. Közösségi ház létesítése.
Várható eredmények	Legalább 5 db projekt támogatható. (4 db sport-és rendezvénytér felújítása és hozzá kapcsolódó eszközök beszerzése, 1 db közösségi ház létesítése).

Célterület sorszáma	4.
Célterület megnevezése	Településeink közbiztonságának és vagyonvédelmének javítása, térfigyelő rendszerek kiépítése.
LEADER jogcím	Közösségi célú fejlesztés
ÚMVP intézkedés	Életminőség/diverzifikáció
HVS célkitűzés	Biztonságos élettér kialakítása, biztosítása.
HPME intézkedés	E01
HPME célterület kód	200a04
Kis értékű projekt	Nem
Komplex projekt	Nem
HPME-hez rendelt forrás (HUF)	40 000 000
Település kör	Abasár, Adács, Atkár, Detk, Domoszló, Gyöngyöshalász, Gyöngyösoroszi, Gyöngyöspata, Gyöngyössolymos, Gyöngyöstarján, Halmajugra, Karácsond, Kiszána, Ludas, Markaz, Mátraszentimre, Nagyfüged, Nagyréde, Pálosvörösmart, Szűcsi, Vámosgyörk, Vécs, Visonta, Visznek
Helyzet/adottság	<p>A térségben növekszik az átmenő bűnözés, a munkanélküliek arányának növekedés miatt a helyi bűnügyek száma megnövekedett. Több településen működik polgárőrség. A települések egy részén a közbiztonság nem megfelelő.</p> <p>A térség sok településén az írásos média fejletlen, internetes megjelenés nem megfelelő, helyi tájékoztatásra a régóta bevált formát, a hangosbemondó rendszert használják.</p>
Probléma/lehetőség	<p>A növekvő átmenő és helyi bűnözés miatt a lakosság és a vállalkozások részéről igény jelentkezik a biztonságos élettér kialakítására. A térségben sok innovatív ötlet fogalmazódik meg a vagyonvédelem és közbiztonság megoldására, amelyek szervezethez és szakmai támogatás hiányában nem valósulnak meg.</p> <p>Nem megoldott a katasztrófahelyzetben a lakosság tájékoztatása, a gyors, pontos információáramlás biztosítása, a települések életében történt események, fejlesztések, hírek, felhívások eljuttatása a lakossághoz. Alacsony a technikai és eszköz felszereltség, humán erőforrás. A helyi média fejletlensége miatt a térségi szintű hírközlés, a helyi hirdetések megjelenésének lehetősége korlátozott.</p>

Megoldási javaslat	A közbiztonság és vagyonvédelem javítása érdekében vagyonvédelmi elektronikai rendszer kiépítése, felújítása, bővítése. Polgárőr tevékenység eszközszerelésének bővítése. Tűzoltó eszközök beszerzése, korszerűsítése. Hangos hírmondó rendszer kialakítása, felújítása.
Számszerűsíthető eredmények	Legalább 8 db projekt valósul meg.

Célterület sorszáma	5.
Célterület megnevezése	A gyöngyösi kistérség minőségi helyi termékeinek előállítását, feldolgozását és értékesítését elősegítő fejlesztések.
LEADER jogcím	Vállalkozási alapú fejlesztés
ÚMVP intézkedés	Versenyképesség
HVS célkitűzés	Helyi gazdaság fejlesztése vállalkozások indításával, meglévők fejlesztésével. A vidékre jellemző hagyományos és innovatív termékek előállításához szükséges feltételek megteremtése.
HPME intézkedés	A01
HPME célterület kód	200b05
Kis értékű projekt	Nem
Komplex projekt	Nem
HPME-hez rendelt forrás (HUF)	43 000 000
Település kör	Abasár, Adács, Atkár, Detk, Domoszló, Gyöngyöshalász, Gyöngyösoroszi, Gyöngyöspata, Gyöngyössolymos, Gyöngyöstarján, Halmajugra, Karácsond, Kisnána, Ludas, Markaz, Mátraszentimre, Nagyfüged, Nagyréde, Pálosvörösmart, Szücsi, Vámosgyörk, Vécs, Visonta, Visznek
Helyzet/adottság	A térségben működnek sikeres vállalkozások, kiváló minőségű helyi termékeket állítanak elő, de a fejlődéshez szükséges tőkével nem rendelkeznek. A térség síksági településeit kivéve a településeken sokan foglalkoznak hagyományos módon előállított szőlő- gyümölcs és bortermeléssel, gyűjtött erdei, növényi nyersanyagok feldolgozásával. A térség hegylábi településein korábban nagy hagyománya volt a hegyvidéki jellegű legeltetéses állattartásnak. Jelenleg az állatlétszám minimális. A hegylábi településeken kiváló legelő területek vannak.
Probléma/lehetőség	A tőkehiány miatt a vállalkozások hosszútávon nem tudnak versenyképesek maradni, nem tudnak lépést tartani a piac minőségi elvárásaival. A helyi hagyományokra épülő fajták (pl. szilva, barack, málna, szamóca) elsődleges termékfeldolgozása eltűnően van (pl. aszalványok készítés, lekvárkészítés, szörpkészítés, befőttek készítése). A gyűjtött erdei, növényi nyersanyagokból (bodza, csipke, gomba, erdei gyümölcsök) készült termékek

	<p>feldolgozottsági foka nem minden esetben megfelelő.</p> <p>Az elaprózott tenyésztés miatt esetleges a tenyésztett állatok fajtája és mennyisége. Hiányzik a térségre jellemző állatok speciális állati termékeinek készítése, elsődleges feldolgozása (pl. tej, túró, juhsajt, vaj, tejföl).</p> <p>Megfelelő marketingtevékenység hiányában szűkül a kereslet a termékek iránt.</p> <p>Lakossági igény jelentkezett a helyi termékek színvonalas kereskedelmi megjelenésére, árusító helyek kialakítására.</p>
<p>Megoldási javaslat</p>	<p>A gyöngyösi kistérségben növényi és állati eredetű helyi termék előállításának, feldolgozásának (kivéve vágópont/vágóhid) és értékesítésének megvalósítását biztosító fejlesztések, a helyi termékek feldolgozottsági fokának növelése, a helyi termékek forgalomba hozatalát, csomagolását, és értékesítését elősegítő fejlesztések.</p> <p>Helyi termékeket árusító értékesítő helyek kialakítása, mobil árusításra alkalmas eszközök és berendezések beszerzése.</p> <p>Helyi termékek ismertségét növelő marketing tevékenység ösztönzése.</p>
<p>Várható eredmények</p>	<p>A fejlesztés hatására legalább 7 db helyi termék előállításának, feldolgozásának, és értékesítésének megvalósítását biztosító fejlesztésre kerül sor. Legalább 7 db munkahely létesül, 10 db együttműködési partnerség alakul ki a Dél-Mátra HACS térségében.</p>

Célterület sorszáma	6.
Célterület megnevezése	Turisztikai szolgáltatások
LEADER jogcím	Vállalkozási alapú fejlesztés
ÚMVP intézkedés	Versenyképesség
HVS célkitűzés	Helyi gazdaság fejlesztése vállalkozások indításával, meglévők fejlesztésével. A vidékre jellemző hagyományos és innovatív termékek előállításához szükséges feltételek megteremtése.
HPME intézkedés	A02
HPME célterület kód	200b06
Kis értékű projekt	Nem
Komplex projekt	Nem
HPME-hez rendelt forrás (HUF)	42 000 000
Település kör	Abasár, Adács, Atkár, Detk, Domoszló, Gyöngyöshalász, Gyöngyösoroszi, Gyöngyöspata, Gyöngyössolymos, Gyöngyöstarján, Halmajugra, Karácsond, Kispána, Ludas, Markaz, Mátraszentimre, Nagyfüged, Nagyréde, Pálosvörösmart, Szűcsi, Vámosgyörk, Vécs, Visonta, Visznek
Helyzet/adottság	A térség települései jelentős helyi hagyományokkal, természeti értékekkel rendelkeznek, amely lehetőséget nyújt a falusi turizmusra. A Mátra közelsége, a domborzat, ásványkincsének gazdagsága, a települések szerkezete biztosítja az erre épülő turizmust. Egyre többen keresik fel a térséget különböző vallási felekezethez tartozó látogatók. Igény mutatkozik alacsonyabb komfortfokozatú falusi szálláshelyek, kempingek, egyházi zarándok szálláshelyek kialakítására.
Probléma/lehetőség	A falusi turizmus kevesebb család számára biztosít jövedelemszerző lehetőséget, mint azt a kedvező adottságok indokolnák. A falusi, egyházi turizmusban kevés a kialakított férőhely, az infrastruktúra nem megfelelő, a meglévő szálláshelyek szolgáltatásai bővítésre szorulnak.
Megoldási javaslat	A település hagyományaira épülő turisztikai vendégfogadás tárgyi feltételrendszerének kialakítása, új és meglévő települési egyéb szálláshelyek (falusi vendéglátóhelyek, kempingek, egyházi zarándok szálláshelyek) kialakítása, bővítése, szolgáltatások fejlesztése. A Mátra ásványkincsét bemutató "Ásványok háza"

	létrehozása, valamint ahhoz kapcsolódóan "Jáspis tanösvény" kialakítása.
Várható eredmények	A fejlesztés hatására nem hátrányos településen 4 db projekt, hátrányos helyzetű településen 2 db projekt valósulhat meg.(Ásványok háza, 12 db új falusi szálláshely szolgáltatás jön létre, 2 db meglévő falusi szálláshely szolgáltatása bővül, legalább 1 db egyházi zárandok szálláshely jön létre, legalább 1 db kemping szolgáltatással bővül. A fejlesztés hatására legalább 6 db új munkahely létesül, legalább 4 db munkahely megtartás, vagy önfoglalkoztatás valósul meg, 10 db együttműködési partnerség alakul ki a Dél-Máttra HACS térségében).

Célterület sorszáma	7.
Célterület megnevezése	Helyi igényeknek megfelelő szakismeret bővítése, valamint roma lakosság oktatása.
LEADER jogcím	Képzés
ÚMVP intézkedés	Életminőség/diverzifikáció
HVS célkitűzés	A térség humán erőforrás-potenciáljának folyamatos fejlesztése képzésekkel, oktatásokkal.
HPME intézkedés	F01
HPME célterület kód	200d07
Kis értékű projekt	Nem
Komplex projekt	Nem
HPME-hez rendelt forrás (HUF)	14 000 000
Település kör	Abasár, Adács, Atkár, Detk, Domoszló, Gyöngyöshalász, Gyöngyösoroszi, Gyöngyöspata, Gyöngyössolymos, Gyöngyöstarján, Halmajugra, Karácsond, Kisnána, Ludas, Markaz, Mátraszentimre, Nagyfüged, Nagyréde, Pálosvörösmart, Szücsi, Vámosgyörk, Vécs, Visonta, Visznek
Helyzet/adottság	<p>A térségben fellelhető magas munkanélküliség egyik fő oka a piacképes szakirányú végzettség, vállalkozási ismeretek hiánya. Hiányoznak a hagyományos kézműves mesterségek ismeretei.</p> <p>A térségben a roma lakosság döntően hátrányos helyzetű. Keresőképes tevékenységek végzéséhez szükséges ismeretek hiányában keresőképtelenné váltak. Szociálisan hátrányos helyzetű lakosság, akik munkavállalási lehetőségeik igencsak bekorlátozottak, de még fogékonyak új ismeretek elsajátítására.</p> <p>Felnőttképzéssel foglalkozó intézmények jelen vannak a térségben.</p>
Probléma/lehetőség	<p>A szaktudás hiányában a vállalkozások nagy része nem tud versenyképes maradni hosszú távon.</p> <p>Térséghez kötődő, hagyományok által igényelt termékek előállításának, térségi sajátosságokra alapuló oktatása, képzése hiányzik. Tartós munkanélküliek munkavállalását eredményező oktatási programok megvalósítása hiányzik.</p> <p>Szociálisan hátrányos helyzetűek életkörülményeinek javítását szolgáló programok hiánya. Roma kisebbség beilleszkedését, felzárkóztatását elősegítő programok, képzések, átképzések, tanfolyamok hiánya.</p>
Megoldási javaslat	Helyi igényeknek megfelelő szakismeret bővítését

	<p>elősegítő képzések megvalósítása, elsősorban hagyományos kézműves mesterségek, palóc ételek "főzőiskola", számítástechnikai, vállalkozói ismeretek alapjai, falusi vendéglátó képzés, önismereti képzések. Komplex oktatási program megvalósítása roma lakosság részére oktatás, képzés keretében, legalább a következő területek oktatására: életvezetési, önismereti képzés, egészségügyi, főzési, alapfokú mezőgazdasági ismeretek, kosárfonás, cigányzene.</p>
<p>Várható eredmények</p>	<p>A program eredményeként megvalósulhat 1 db komplex roma oktatási projekt és legalább 2 db egyéb képzés a térségben.</p>

Célterület sorszáma	8.
Célterület megnevezése	A gyöngyösi kistérségben szakmai együttműködések ösztönzése, segítése.
LEADER jogcím	Térségen belüli együttműködés
ÚMVP intézkedés	Életminőség/diverzifikáció
HVS célkitűzés	Térségen belüli együttműködések, partnerségek ösztönzése, segítése.
HPME intézkedés	D01
HPME célterület kód	200f08
Kis értékű projekt	Nem
Komplex projekt	Nem
HPME-hez rendelt forrás (HUF)	12 000 000
Település kör	Abasár, Adács, Atkár, Detk, Domszló, Gyöngyöshalász, Gyöngyösoroszi, Gyöngyöspata, Gyöngyössolymos, Gyöngyöstarján, Halmajugra, Karácsond, Kisnána, Ludas, Markaz, Mátraszentimre, Nagyfüged, Nagyréde, Pálosvörösmart, Szücsi, Vámosgyörk, Vécs, Visonta, Visznek
Helyzet/adottság	<p>Az önkormányzati, a civil, a vállalkozói szektor minden településen jelen van. A térségben országos átlag fölötti a civil szervezetek száma. A társadalmi szervezetek sokrétű tevékenységük révén erős szemléletformáló hatással lehetnek a térség lakosságára, valamint a települések fejlődését, fejlesztését is előremozdítják.</p> <p>A vállalkozások közötti együttműködések elősegítik a versenyhelyzet kialakulását, a piacképesebb termékek előállítását.</p> <p>A különböző szférákon belüli és szférák közötti kapcsolatok, partnerségek kialakulása kezdeti szakaszban van a térségben.</p>
Probléma/lehetőség	Lassú folyamat a térségben a partneri kapcsolatok kialakulása, melyek a források hiánya miatt sokszor a kezdeti szakaszban elhalnak. A térségi identitástudat kialakulását a térség fejlődésének szolgálatába kell állítani a minél nagyobb számú, együttműködésben megvalósuló szakmai, kulturális, környezetvédelmi, egészségügyi, a hagyományos gazdálkodást népszerűsítő programokkal.
Megoldási javaslat	Versenyképes vállalkozói ötletek létrejöttét és megvalósulását elősegítő, rendezvények megvalósításának támogatása. Szakmai együttműködés

	<p>keretében megvalósuló kulturális, hagyományőrző, környezetvédelmi, egészségügyi rendezvények tartása. Helyi termékekhez kapcsolódó bemutatók, térségen belüli szakmai rendezvények megvalósítása, hagyományos gazdálkodási módok bemutatása, népszerűsítése gyakorlati foglalkoztatások keretében az iskoláskorú fiatalok számára.</p>
<p>Számszerűsíthető eredmények</p>	<p>A program eredményeként megvalósul legalább 4 db térségen belüli együttműködési projekt.</p>

Célterület sorszáma	9.
Célterület megnevezése	Bemutató-porták, foglalkoztató műhelyek.
LEADER jogcím	Vállalkozási alapú fejlesztés
ÚMVP intézkedés	Versenyképesség
HVS célkitűzés	Helyi gazdaság fejlesztése vállalkozások indításával, meglévők fejlesztésével. A vidékre jellemző hagyományos és innovatív termékek előállításához szükséges feltételek megteremtése.
HPME intézkedés	A03
HPME célterület kód	200b09
Kis értékű projekt	Nem
Komplex projekt	Igen
HPME-hez rendelt forrás (HUF)	42 952 440
Település kör	Abasár, Adács, Atkár, Detk, Domoszló, Gyöngyöshalász, Gyöngyösoroszi, Gyöngyöspata, Gyöngyössolymos, Gyöngyöstarján, Halmajugra, Karácsond, Kiszána, Ludas, Markaz, Mátraszentimre, Nagyfüged, Nagyréde, Pálosvörösmart, Szücsi, Vámosgyörk, Vécs, Visonta, Visznek
Helyzet/adottság	A térségben sok innovatív vállalkozói ötlet fogalmazódik meg. Létrejöttek olyan példaértékű vállalkozások mind a helyi termékeket, mind a kézműves alkotásokat előállítók körében, mely tevékenységek bemutatása, az ismeretek elsajátítása közérdeklődésre tarthat számot. Megfogalmazódott az igény a térségben jelentős kézi munkaerőt igénylő termékek előállítását végző műhelyek létrehozására, melyek a csökkent munkaképességű lakosság foglalkoztatását is megoldaná.
Probléma/lehetőség	A tőkehiány miatt a vállalkozások nem tudják megvalósítani innovatív ötleteiket, melyekkel népszerűsíthetik, bemutathatják termékeiket, tevékenységüket, oktatás segítségével továbbadhatják a szakmai tapasztalatokat. A hátrányos helyzetű, alacsonyan iskolázott, csökkent munkaképességű lakosság részére nem áll rendelkezésre megfelelő munkavállalási lehetőség.
Megoldási javaslat	Helyi termékek előállítását, feldolgozását bemutató, legalább heti két alkalommal látogatható bemutató-porták kialakítása. Foglalkoztató műhelyek kialakítása. A foglalkoztató műhelyek, bemutató-porták termékeit népszerűsítő rendezvények megrendezése, a termékek

	előállítását segítő oktatás szervezése.
Várható eredmények	A fejlesztés eredményeként legalább 2 db bemutató porta, és 1 db foglalkoztató műhely jöhet létre.

Célterület sorszáma	10.
Célterület megnevezése	Rendezvények
LEADER jogcím	Rendezvény
ÚMVP intézkedés	Életminőség/diverzifikáció
HVS célkitűzés	Életminőség javítása helyi és térségi szolgáltatások minőségi fejlesztésével.
HPME intézkedés	B02
HPME célterület kód	200c10
Kis értékű projekt	Igen
Komplex projekt	Nem
HPME-hez rendelt forrás (HUF)	9 000 000
Település kör	Abasár, Adács, Atkár, Detk, Domoszló, Gyöngyöshalász, Gyöngyösoroszi, Gyöngyöspata, Gyöngyössolymos, Gyöngyöstarján, Halmajugra, Karácsond, Kisnána, Ludas, Markaz, Mátraszentimre, Nagyfüged, Nagyréde, Pálosvörösmart, Szűcsi, Vámosgyörk, Vécs, Visonta, Visznek
Helyzet/adottság	<p>A tervezési területen fekszik a történelmi hagyományokkal rendelkező Mátrai Borvidék. A sokszínű természeti adottságnak és a különböző mikroklimáknak köszönhetően nagyon sokféle bor termelhető a térségben.</p> <p>A palóc népi hagyományok nagymértékű hatást gyakoroltak az itt élőkre. A térség települései jelentős helyi hagyományokkal, természeti értékekkel rendelkeznek.</p> <p>A térség településein található épített örökséghez kapcsolódóan fellelhető az erre épülő turizmus. Ezek az adottságok lehetőséget nyújtanak a turistákat is vonzó sokszínű rendezvények szervezéséhez.</p> <p>A térség természetföldrajzi adottságainál fogva élőhely-típusokban gazdag, változatos terület, a tájkarakterek sokszínűsége jellemzi. Növény és állatvilága rendkívül gazdag, védett fajok száma magas.</p> <p>A települések lakói részéről igény jelentkezett helyi egészségügyi felvilágosító rendezvények szervezésére.</p>
Probléma/lehetőség	<p>A falusi turizmus keretében az ide látogató vendégek számára kevés a kialakított program, rendezvény. Térségi szintű, mikrotérségi szintű rendezvények, programok hiányoznak.</p> <p>Az épített örökség megtekintésére lenne kereslet más</p>

	<p>területekről, de szervezettség hiányában a látogatások esetlegesek.</p> <p>A helyi társadalom körében csak csírájában van jelen a természetvédelmi szemlélet, kevés ismerettel, információval rendelkeznek ezen a területen, nincsenek tisztában a jogszabályi környezettel.</p>
Megoldási javaslat	<p>Épített örökség bemutatására épülő rendezvények szervezése, lebonyolítása. Helyi kulturális örökséget, népi hagyományokat megőrző rendezvények, táborok szervezése. Egészségügyi felvilágosító programok, rendezvények szervezésére. Környezetvédelmi napok tartására, környezettudatos nevelési programok megvalósítása.</p>
Várható eredmények	<p>Legalább 36 db rendezvény valósulhat meg.</p>

Célterület sorszáma	11.
Célterület megnevezése	Falumegújítás és -fejlesztés
LEADER jogcím	nem
ÚMVP intézkedés	Falumegújítás és -fejlesztés
HVS célkitűzés	Épített és kulturális értékek őrzése közösségi tevékenységek támogatásával.
HPME intézkedés	
HPME célterület kód	
Kis értékű projekt	nem
Komplex projekt	nem
HPME-hez rendelt forrás (HUF)	
Település kör	Abasár, Adács, Atkár, Detk, Domoszló, Gyöngyöshalász, Gyöngyösoroszi, Gyöngyöspata, Gyöngyössolymos, Gyöngyöstarján, Halmajugra, Karácsond, Kislána, Ludas, Markaz, Mátraszentimre, Nagyfüged, Nagyréde, Pálosvörösmart, Szűcsi, Vámosgyörk, Vécs, Visonta, Visznek
Helyzet/adottság	Közigazgatási, humán, egészségügyi, szociális, kulturális szolgáltatások terén, a Dél-Mátra Helyi Közösség településein az Önkormányzatok lehetőségeikhez mérten mindent megtesznek a lakosság alapszolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása érdekében. A térség számos településén nem áll rendelkezésre a megfelelő infrastruktúra ahhoz, hogy a helyi lakosság igényét megfelelő körülmények között kielégítse. Több település nem történt még meg a megjelenésében szereppel bíró, védelem alatt nem álló épületek, közterek rehabilitációja.
Probléma/lehetőség	A szolgáltatások biztosítása döntően tárgyi infrastruktúra hiányában, vagy nem megfelelő állapotok miatt hátrányosan hat a térség fejlődésére. Az alacsony fizikai és infrastrukturális állapotok miatt, az intézmények nem tudják megfelelő minőségben ellátni a rájuk eső feladatokat. A fiatalok és idősek az arra kialakított terek hiányában csak korlátozottan tudják szabadidejüket eltölteni, találkozni.
Megoldási javaslat	A település megjelenésében szereppel bíró, védelem alatt nem álló épületek, kapcsolódó zöld felületek, szabadtéri közösségi terek, játszóterek, közparkok, felújítása, kialakítása.
Várható eredmények	Létrejönnek a településképet szépítő, az ott élők komfortérzetét javító beruházások.

Célterület sorszáma	12
Célterület megnevezése	Vidéki örökség megőrzése
LEADER jogcím	nem
ÚMVP intézkedés	Vidéki örökség megőrzése
HVS célkitűzés	Épített és kulturális értékek őrzése közösségi tevékenységek támogatásával.
HPME intézkedés	
HPME célterület kód	
Kis értékű projekt	nem
Komplex projekt	nem
HPME-hez rendelt forrás (HUF)	
Település kör	Abasár, Adács, Atkár, Detk, Domoszló, Gyöngyöshalász, Gyöngyösoroszi, Gyöngyöspata, Gyöngyössolymos, Gyöngyöstarján, Halmajugra, Karácsond, Kislána, Ludas, Markaz, Mátraszentimre, Nagyfüged, Nagyréde, Pálosvörösmart, Szücsi, Vámosgyörk, Vécs, Visonta, Visznek
Helyzet/adottság	A térségben számos településen található műemlék vagy műemlék jellegű épület (pl. Gyöngyöspata, Gyöngyössolymos, Gyöngyöstarján, Domoszló, Kislána, Visznek temploma, kislánai vár, gyöngyössolymosi vízimalom), illetve helyi védelem alatt álló építmény. Minden településen fellelhető egy-egy lakóház, szoborkereszt, ivóvízkút, borospince, esetleg kastély (pl. Detk), melyeken felfedezhetők a térségre jellemző építészeti stílusjegyek.
Probléma/lehetőség	A térségre jellemző épített örökségünket képező értékek, épületek infrastruktúrája a mai kor igényeit nem elégíti ki, elhanyagolt, leromlott állapotban vannak. Az értékek régészeti feltárása (pl. Markazi vár, pusztatemplom) vagy egyáltalán nem, vagy csak részben történt meg. A térség védett értékei nem tudnak kellő hangsúllyal megjeleníteni a helyben lakók életminőségében, a turisztikai kínálatban.
Megoldási javaslat	Védelem alatt álló épületek külső, az építmény rendszeres látogathatóságának biztosítása esetén belső felújítása és korszerűsítése, valamint bemutatathatóvá tétele, szükség szerint új funkcióval való ellátása, továbbá hozzá kapcsolódó zöldterületek létrehozása, felújítása, megközelítését szolgáló utak, járdák kialakítása, felújítása. Épített és tárgyi örökségeket bemutató tematikus utak, tanösvények kialakításával új turisztikai szolgáltatások létrehozása.
Várható eredmények	Megújulnak a védett értékek, melyek növelik a helyi identitástudatot, a turisztikai vonzerőt.

Célterület sorszáma	13
Célterület megnevezése	Turisztikai tevékenységek ösztönzése
LEADER jogcím	
ÚMVP intézkedés	Turisztikai tevékenységek ösztönzése
HVS célkitűzés	Helyi gazdaság fejlesztése vállalkozások indításával, meglévők fejlesztésével. A vidékre jellemző hagyományos és innovatív termékek előállításához szükséges feltételek megteremtése.
HPME intézkedés	
HPME célterület kód	
Kis értékű projekt	
Komplex projekt	
HPME-hez rendelt forrás (HUF)	
Település kör	Abasár, Adács, Atkár, Detk, Domoszló, Gyöngyöshalász, Gyöngyösoroszi, Gyöngyöspata, Gyöngyössolymos, Gyöngyöstarján, Halmajugra, Karácsond, Kispána, Ludas, Markaz, Mátraszentimre, Nagyfűged, Nagyréde, Pálosvörösmart, Szűcsi, Vámosgyörk, Vécs, Visonta, Visznek
Helyzet/adottság	A térség települései jelentős helyi hagyományokkal, természeti értékekkel rendelkeznek, amely lehetőséget nyújt a falusi turizmusra. A Mátra közelsége, a történelmi hagyományokkal rendelkező Mátrai Borvidék, a domborzat, a települések szerkezete, hagyományai biztosítják az erre épülő turizmust.
Probléma/lehetőség	A helyi jellegzetességek megtekintésére lenne kereslet más területekről, de szervezettség hiányában a látogatások esetlegesek. A falusi, ifjúsági, agro- és ökoturizmusra kevés a kialakított infrastruktúra, a meglévő szálláshelyek szolgáltatásai bővítésre szorulnak, a komplex turisztikai csomagok száma alacsony.
Megoldási javaslat	Szálláshelyek, kapcsolódó szolgáltatásainak bővítése, komplex turisztikai termékek kialakítása.
Várható eredmények	Javul a térség turisztikai szolgáltatásainak színvonala, emelkedik a térségben eltöltött tartózkodási idő, nő a vendégéjszakák száma, felerősödik a diverzifikációs folyamat.

Célterület sorszáma	14
Célterület megnevezése	Mikro vállalkozások létrehozása, fejlesztése
LEADER jogcím	
ÚMVP intézkedés	Mikro vállalkozások létrehozása, fejlesztése
HVS célkitűzés	Helyi gazdaság fejlesztése vállalkozások indításával, meglévők fejlesztésével. A vidékre jellemző hagyományos és innovatív termékek előállításához szükséges feltételek megteremtése.
HPME intézkedés	
HPME célterület kód	
Kis értékű projekt	
Komplex projekt	
HPME-hez rendelt forrás (HUF)	
Település kör	Abasár, Adács, Atkár, Detk, Domoszló, Gyöngyöshalász, Gyöngyösoroszi, Gyöngyöspata, Gyöngyössolymos, Gyöngyöstarján, Halmajugra, Karácsond, Kislána, Ludas, Markaz, Mátraszentimre, Nagyfűged, Nagyréde, Pálosvörösmart, Szűcsi, Vámosgyörk, Vécs, Visonta, Visznek
Helyzet/adottság	A településeken sok tőkehiányban szenvedő vállalkozás működik. A sok innovatív vállalkozói ötlet fogalmazódik meg, amelyek forráshiány, szervezettség és szakmai támogatás hiányában nem valósulnak meg.
Probléma/lehetőség	A tőkehiány miatt a vállalkozások hosszútávon nem tudnak versenyképesek maradni, nem tudnak lépést tartani a piac minőségi elvárásaival. Ezért a térségben magas a munkanélküliségi arány, egyes szolgáltatások nem érhetőek el.
Megoldási javaslat	Mikro vállalkozás épület felújítása és berendezéseinek korszerűsítése, eszközeinek beszerzése. Új, minőségjavító technológiák, beszerzésének támogatása a települések vállalkozói között. Új, helyi szolgáltatások értékesítését növelő támogatás.
Várható eredmények	Növekszik a térség piacképes vállalkozásainak a száma

3.5. Forrásallokáció

A Dél-Mátra Közhasznú Egyesület az egyes célterületek és HPME-k kidolgozása során az Irányító Hatóság által kiadott útmutató szerint végezte tevékenységét.

A források allokálása az egyes intézkedések (HPME) szintjén történt.

A LEADER HPME vonatkozásában fontos követelmény, hogy a vállalkezési alapú fejlesztésre allokált forrásoknak el kell érniük a LEADER HPME-kre allokált **források minimum 45%-át**, valamint a kis értékű HPME-kre allokált forrás nem haladhatja meg a teljes **HVS allokáció 10%-át**.

Ennek megfelelően gazdaságfejlesztésre az allokálható források 45,29%-át terveztük.

Egy db kis értékű HPME –ét terveztünk amelynek értéke nem haladja meg a 3,18%-ot.

A forrásallokáció részletes kimutatását 2. számú melléklete tartalmazza.

4. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégiával kapcsolatos intézkedések

4.1. Nyilvánossági intézkedések, projektötlet-gyűjtés

A Dél-Mátra Közhasznú Egyesület tervezési területén a HVS felülvizsgálatával kapcsolatos nyilvánosság biztosítása az UMVP Irányító hatóságának 6/2011.(II:4.) közleményének megfelelően történt.

A HVS felülvizsgálatában való részvétel lehetőségéről a térség lakói, vállalkozói és civil szervezetei elsőként az Egyesület honlapjáról tájékozódhattak.

A térség 24 település Önkormányzatának részére emailben eljuttatuk a hirdetőment, amelyet 2011.február 15.-től a hirdetőtáblán kifüggesztettek. ezzel egyidőben az Egyesület valamennyi tagjának és pályázóink részére emailben megküldtük a hirdetőment és a HVS felülvizsgálatának menetét.

Az Egyesületünk honlapján a HVS felülvizsgálattal kapcsolatos valamennyi dokumentumot megjelentettük és folyamatosan megjelentetünk, a „HVS felülvizsgálat ” rovatban.

A HVS felülvizsgálatának indító megbeszélése után a HVS felülvizsgálatban való részvételre többféle lehetőséget biztosítottunk:

- Fórumon való személyes részvétel javaslat tétel, konzultáció.
- Kihelyezett ügyfélszolgálaton személyes részvétel javaslat tétel, konzultáció.
- E-mail-en keresztül javaslat tétel, konzultáció
- Munkaszervezet irodájában személyes részvétel, javaslat tétel, konzultáció

A HVS felülvizsgálata során 13 rendezvényen (fórum és kihelyezett ügyfélszolgálat) tájékoztattuk a térség szereplőit amelyen 92 fő vett részt.

Valamennyi fórumon tájékoztatást adtunk a HVS felülvizsgálat menetéről, annak fontosságáról, fontosabb elemeiről, majd a UMVP III-as és IV-es tengelyében eddig elért eredményekről adtunk számot statisztikai adatokkal alátámasztva.

Ismertettük a projektötlet adatlap kitöltésének lehetőségét, amelyre nem csak a fórumokon volt lehetőség, hanem a munkaszervezeti irodában személyes, konzultáció keretében is, illetve e-mailben is fogadtuk a projektötleteket.

A HVS felülvizsgálata során 133 db projektötlet érkezett be.

A javaslattevők között 53 civil szervezet és egyéb vidéki szereplő volt.

A HVS felülvizsgálatában 13.tagú TKCS vett részt.

A beérkezett projektötlet adatlapok alapján tematikus összesítést készítettünk, amely alapján a TKCS üléseken a TKCS tagok meghatározták, hogy mely intézkedéshez javasolják besorolni az egyes projektötletet.

4.2. A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia végrehajtása

A Dél-Mátra Helyi Akciócsoport 2008-ben kezdte meg működését, tervezési területe a Gyöngyösi kistérség 24 települése. A térségben 2005 évtől 11 település már LEADER csoportként működött, így 2008-ban a térség mind a 24 települése csatlakozott a LEADER programhoz.

A megalakult Helyi Akciócsoport elsődleges feladata 2008 első felében a Helyi Vidékfejlesztési Stratégia (HVS) megalkotása volt, ami kiindulási alapot jelentett az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program III. és IV. tengelyes forrásainak térségi felhasználásához.

A tervezést koordináló csoport (TKCS) munkájában az önkormányzati szféra mellett - az Európai Unió erre vonatkozó irányelveinek megfelelően - civil szervezetek és vállalkozók

is részt vettek, ilyen módon nem csak területi elv alapján valósult meg együttműködés, hanem a különböző szférák közötti kapcsolat is a korábrinál erősebbé válhatott.

A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia elkészítését követően az Irányító Hatóság döntése alapján az akciócsoport elnyerte a jogosultságot az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program III. és IV. tengelyes forrásainak felhasználására.

A Dél-Mátra Közhasznú Egyesület 2008. szeptember 25.-én alakult, melyen a közgyűlése döntött önálló munkaszervezet létrehozásáról.

Az Egyesületnél a megalakulása után az Európai Unió Számvevőszék ellenőrzést folytatott, amely a Dél-Mátra Akciócsoport (Dél-Mátra 11ACS, Dél-Mátra HACS) eddig tevékenységére irányul. Az ellenőrzés sikerrel zárult, ez is bizonyítva, hogy a Dél-Mátra Helyi Akciócsoport a LEADER működésnek megfelel.

A Dél-Mátra Közhasznú Egyesület tagjainak száma alakuláskor 51tag, amely 2010 évre 69 taglétszámra bővült.

A Dél-Mátra Közhasznú Egyesület eddig is nyitva állt a felvételüket kérő térségi gazdasági- és társadalmi szervezetek, illetve magánszemélyek előtt. Az egyesület megalakulása óta a belépési szándék jelzését követően valamennyi belépni szándékozó felvételére sor került. Az elkövetkező időszakban az Egyesület továbbra is fogadja a tagjai sorába jelentkezőket.

A Dél-Mátra Közhasznú Egyesület munkaszervezete 2008 évbe 4 fő munkavállalóval kezdte meg működését, az Atkár Tass-pusztai irodában, 2010 évben teljes munkaidőben 3 fő, részmunkaidőben 2 fő áll alkalmazásban.

Az iroda személyi és szakmai háttere, folyamatos működése lehetővé teszi az állandó kapcsolattartást az Egyesület tagságával, illetve mindazokkal, akik szakmai kérdésekben kívánnak tájékozódni.

A feladatok ellátása érdekében ügyfélszolgálati iroda működik, mely nyitvatartási időn belül folyamatosan elérhető volt, heti egy alkalommal meghosszabbított nyitva tartással állt az ügyfelek rendelkezésére.

Az ügyfelekkel való kapcsolattartást kiemelten kezeljük. A támogatott intézkedésekhez kapcsolódóan segítséget nyújtunk a projekt-előkészítéstől kezdve a kifizetési kérelem beadásáig.

A Helyi Vidékfejlesztési Stratégia és annak megvalósításához kötődő tájékoztatási és információs tevékenység ellátása érdekében **13 fórumot szerveztünk 2010 évben.**

Írott és elektronikus médián keresztül tájékoztatást adunk az akciócsoport munkájáról.

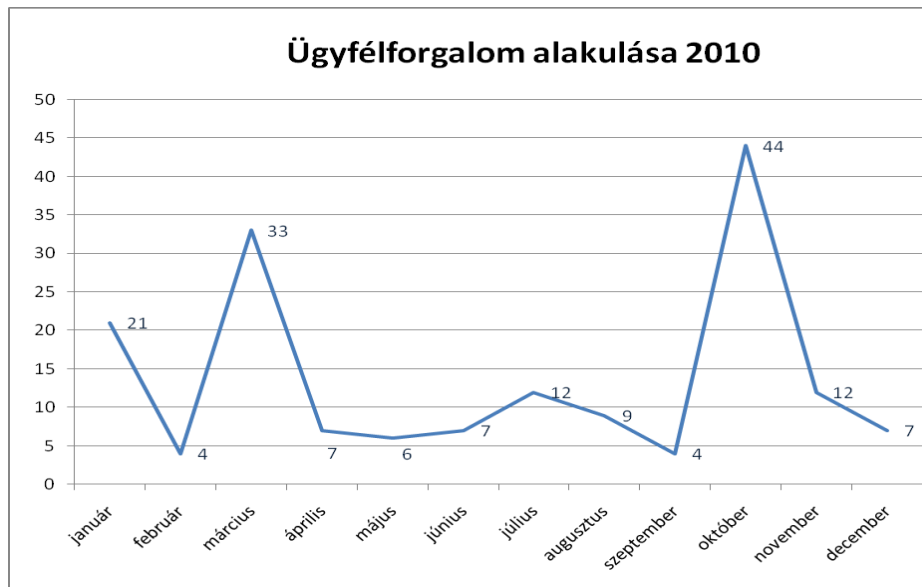
Saját weboldalt 2008 novembere óta működtettünk, ahol a látogatók folyamatosan végigkövethetik az Egyesület munkáját, a LEADER települések programjait, az újonnan megjelenő, vagy módosult pályázati kiírásokat, jogszabályokat, rendeleteket. az ÚMVP- hez kapcsolódó aktualitásokat.

2010-ben összesen 48 alkalommal jelentettünk meg újságcikket, **32 db térségi 1 db országos rendezvényt szerveztünk, 8 db nemzetközi szakmai rendezvényen** vettek részt az Egyesület munkatársai.

A Dél-Mátra Közhasznú Egyesület saját, illetve partnerségben megvalósított rendezvényekkel, tájékoztató fórumok tartásával folyamatos kapcsolatot kíván fenntartani a térség lakosságával, vállalkozóival és civil szervezeteivel lehetőség szerint bevonva Őket a fejlesztési folyamatokba. A közösségépítést szolgáló, alulról jövő kezdeményezések felkarolása az eredeti cél megvalósulásán túl a pályázati rendszerekhez kötődő információk átadását is lehetővé teszi.

Ügyfélforgalmunk a támogatásokhoz kapcsoló kifizetési kérelmek beadási időszakában nő meg jelentősen.

12.sz.ábra

Forrás: saját

Egyesületünk HACS képviselői folyamatosan részt vesznek VM, a VKSZI, és az MVH által szervezett szakmai előadásokon.

A HVS végrehajtásának részként minden alkalommal részt vettünk a LEADER program.

Helyi termékeinkkel és hagyományőrző csoportjainkkal részt vettünk a két LEADER EXPO-n és a Magyar Vidék Napján ahol a Dél-Mátra kézműveseinek, művészeinek alkotásaiból és gasztronómiájából adhattunk ízelítőt a fővárosban.

A helyi lakosság aktivizálását és a HVS megvalósításába való bevonását segítik elő a LEADER támogatással megvalósuló rendezvények, amelyek lehetőséget biztosítanak a HVS célkitűzéseinek széles körű megismertetésére.

A Turisztikai vonzerőként megjelenni képes rendezvények, fesztiválok megrendezésének és marketingjének támogatása hozzájárul a dél-mátrai térség országos ismertségének növekedéséhez, a megvalósuló rendezvények lehetővé teszik továbbá a helyi akciócsoport számára a vidékfejlesztés térségben megvalósult eredményeinek széles körű propagálását.

A térségi kapcsolati hálók erősítését szolgáló rendezvények, táborok, előadások, konferenciák, képzések szervezése a helyi partnerségek erősítését szolgálja elsődlegesen. Ezek a programok a Dél-Mátra Egyesület számára is lehetővé teszik azt, hogy a térségi szereplőkkel a korábbinál szorosabb kapcsolatot alakíthasson ki, ami a közös gondolkodást, és a projektgenerálást segíti elő hatékonyan.

5. Mellékletek